

**UCHWAŁA NR XV/82/19
RADY GMINY TUPLICE**

z dnia 28 listopada 2019 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Tuplice na lata 2019 -
2028**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U z 2019 r. poz. 506 ze zm.) oraz art. 16b ust. 1 i ust. 2, art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1507 ze zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2019 – 2028, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonane Uchwały powierza się Wójtowi Gminy Tuplice.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Sylwester Mazurkiewicz

Załącznik do uchwały Nr XV/82/19
Rady Gminy Tuplice
z dnia 28 listopada 2019 r.

GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY TUPLICE NA LATA 2019 - 2028

CZEŚĆ I.

WSTĘP

Jednym z ważniejszych zadań samorządu gminnego jest stworzenie jak najlepszych warunków rozwoju gospodarczego gminy oraz dążenie do poprawy warunków życia jej mieszkańców.

Proces zarządzania gminą, w szczególności w aspektach jej rozwoju, musi mieć charakter aktywny i być nastawiony na kreowanie przyszłości, a więc winien być oparty na podejściu strategicznym.

Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1507 ze zm.) nałożyła na gminy obowiązek opracowania i realizowania gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Dokument, w którym sformułowano społeczną misję samorządu, wyznacza cele i działania, których realizacja powinna w znaczny sposób przyczynić się do złagodzenia bądź rozwiązania problemów zidentyfikowanych w trakcie procesu tworzenia strategii.

Realizacja założeń strategicznych ma szansę przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców gminy, w szczególności zaś tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Ma również doprowadzić do integracji społecznej.

Podstawą opracowania Strategii była wnikliwa analiza istniejących lokalnych zasobów polityki społecznej, danych statystycznych oraz konsultacja społeczna. Uzyskano w ten sposób rzetelną diagnozę rzeczywistych problemów i potrzeb mieszkańców Gminy.

Diagnoza ta stanowiła podstawę zaplanowania działań mających na celu poprawę jakości życia mieszkańców naszej Gminy poprzez wykreowanie systemu rozwiązywania problemów społecznych w oparciu o system współpracy instytucji polityki społecznej.

Strategia ma charakter dokumentu otwartego na wprowadzanie korekt adekwatnych do zmieniającej się sytuacji społecznej. Zmieniające się uwarunkowania mogą wymagać sprecyzowania nowych celów oraz doboru nowych narzędzi działania. Weryfikacja i aktualizacja dokumentu realizowana będzie w oparciu o działania monitorujące i ewaluacyjne. Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegać będzie na systematycznej ocenie realizowanych działań pod kątem aktualności i efektywności. Zapisy zawarte w Strategii będą realizowane w zależności od środków posiadanych przez Samorząd, jak i pozyskanych ze źródeł zewnętrznych.

CZEŚĆ II.

CZEŚĆ WPROWADZAJĄCA

1. Uwarunkowania zewnętrzne, podstawy prawne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych ma stanowić podstawę do realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej w celu poprawy funkcjonowania tej części społeczności lokalnej, która jest zagrożona wykluczeniem społecznym. Opracowana na tej podstawie Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Tuplice na lata 2019-2028 jest wieloletnim dokumentem programowym, na bazie którego w perspektywie 10 lat będzie realizowana polityka społeczna gminy uwzględniająca podstawowe, przyjęte w przedmiotowym obszarze zasady, tj. w szczególności:

- 1) Zasada samopomocy – przejawia się w istnieniu i rozwoju pomocy wzajemnej ludzi zmagających się z podobnymi problemami życiowymi oraz pomocy silniejszych dla słabszych, zazwyczaj w obrębie niewielkich formalnych i nieformalnych grup społecznych.
- 2) Zasada przezorności – oznacza, że bezpieczeństwo socjalne jednostki nie może być tylko efektem świadczeń ze strony społeczeństwa, ale wynikać powinno także z odpowiedzialności człowieka za przyszłość własną i rodziny.
- 3) Zasada pomocniczości – oznacza przyjęcie określonego porządku, w jakim różne instytucje społeczne dostarczają jednostce wsparcia, gdy samodzielnie nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb, w pierwszej kolejności pomoc powinna pochodzić od rodziny, a następnie od społeczności lokalnej, a na końcu od państwa.
- 4) Zasada partycypacji – wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która poszczególnym ludziom zapewnia możliwość pełnej realizacji swoich ról społecznych, natomiast poszczególnym grupom pozwala zająć równoprawne z innymi miejsce w społeczeństwie.
- 5) Zasada samorządności – sprowadza się do zapewnienia prawa do aktywnego udziału w istniejących instytucjach społecznych oraz tworzenia nowych instytucji w celu skuteczniejszego zaspokajania potrzeb i realizacji interesów mieszkańców gminy.
- 6) Zasada dobra wspólnego – przejawia się w takich działaniach władz publicznych, które uwzględniają korzyści i interesy wszystkich obywateli i polegają na poszukiwaniu kompromisów tam, gdzie interesy te są sprzeczne.
- 7) Zasada wielosektorowości – polega na równoczesnym funkcjonowaniu publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych.

Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają wpływ także inne akty prawne. Należą do nich w szczególności:

- 1) ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- 2) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- 3) ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- 4) ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- 5) ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- 6) ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- 7) ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów,
- 8) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- 9) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- 10) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- 11) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 12) ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,
- 13) ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- 14) ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
- 15) ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. -Prawo energetyczne,
- 16) ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- 17) ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,
- 18) ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci.

2. Zgodność dokumentu strategii rozwiązywania problemów społecznych z innymi dokumentami strategicznymi

Dokument został przygotowany na lata 2019-2028. Jest zgodny z założeniami odnoszącymi się do polityki społecznej dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym i umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów w obszarze szeroko rozumianej polityki społecznej. Zmiany systemowe i ustrojowe postawiły polskie społeczeństwo wobec nowych problemów ekonomicznych i egzystencjalnych. Sytuacja ta wymusiła na instytucjach odpowiedzialnych za politykę społeczną zweryfikowanie narzędzi wsparcia oraz wyznaczenie nowych kierunków efektywnego działania. Instytucje te przechodzą z systemu wsparcia pasywnego do działań aktywizacyjnych bezpośrednio ukierunkowanych na zwiększenie odpowiedzialności i zaradności. Celem tych działań nie może być wyłącznie kompensacja niedoborów finansowych osób i rodzin, lecz kompleksowe wsparcie mające doprowadzić do uzyskania maksymalnej możliwej samodzielności. Oznacza to nowy sposób kreowania lokalnej polityki społecznej. Polityka społeczna definiowana jest jako celowa działalność państwa i jej podmiotów samorządowych oraz organizacji pozarządowych, zmierzająca do poprawy ogólnych warunków pracy i bytu szerokich warstw ludności, a także stosunków społeczno - kulturowych, które prowadzą do optymalnego zaspokojenia potrzeb społecznych i indywidualnych ludności. Poprzez politykę społeczną powinny być usuwane wszelkie nierówności społeczne. Wszystkie cele polityki społecznej powinny być osiągnięte w ramach zrównoważonego rozwoju. Polityka społeczna dotyczy wszystkich grup społecznych i ma prowadzić do takiej sytuacji, w której całe społeczeństwo funkcjonuje sprawnie i efektywnie. Główne obszary polityki społecznej

- a) bezpieczeństwo socjalne, które obejmuje zapewnienie dochodów i usług w sytuacji wystąpienia ryzyka socjalnego (choroba, inwalidztwo, starość, śmierć, bezrobocie),
- b) inwestycje w człowieka – tworzenie równych szans rozwoju ludzi, kształcenie młodego pokolenia (są czynnikiem rozwoju ekonomicznego sprawiając, że wartości socjalne uzależnione są od polityki gospodarczej),
- c) pokój społeczny – jest podstawą stabilizacji życiowej ludzi, współpracy w osiąganiu celów, tolerancji różnic między ludźmi. Wartość pokoju społecznego rośnie wraz z osiąganiem dobrobytu i stabilizacji politycznej,
- d) życie rodzinne – akcentowanie życia rodzinnego oznacza powrót do wartości związków między ludźmi o poczuciu bezpieczeństwa na podstawie więzi emocjonalnych i uczuciowych.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi dokument systematyzujący zagadnienia problemów społecznych na terenie Gminy Tuplice. Dokument ten definiuje instrumenty i środki eliminacji lub ograniczania negatywnych skutków problemów społecznych w perspektywie lat 2019-2028. Wskazuje długofalowy plan działań instytucji polityki społecznej podejmowanych w celu poprawy sytuacji podniesienia poziomu integracji mieszkańców. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych powinna być zgodna i wpisywać się w zewnętrzne plany i koncepcje rozwoju określone w dokumentach strategicznych wyższego rzędu, tzn. strategiach i planach definiujących kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego Europy, Polski i jej regionów. Do tych dokumentów należą między innymi:

- 1) Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu,
- 2) Strategia Rozwoju Kraju 2020,
- 3) Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego do 2020 roku,
- 4) Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Żarskiego do 2020,
- 5) Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020,
- 6) Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014 -2020,
- 7) Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014 -2020 (PO WER).

3. Diagnoza społeczno – gospodarcza gminy Tuplice

Diagnoza problemów społecznych gminy Tuplice została sporządzona na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Tuplicach, Powiatowego Urzędu Pracy w Żarach, Urzędu Statystycznego w Zielonej

Górze, Szkoły Podstawowej im. T. Kościuszki w Tuplicach, Samorządowego Przedszkola w Tuplicach, Posterunku Policji w Trzebielu, Gminnej Biblioteki w Tuplicach, Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Tuplicach, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tuplicach i Urzędu Gminy Tuplice – Program Rewitalizacji Gminy Tuplice na lata 2017 – 2023 oraz Strategia Rozwoju Gminy Tuplice na lata 2014 – 2020.

4. Struktura terytorialna.

Gmina Tuplice położona jest w zachodniej części województwa lubuskiego w powiecie żarskim. Znajduje się w bliskim sąsiedztwie przejścia granicznego w Olszynie. Przez jej obszar przebiega autostrada Wrocław-Berlin oraz linia kolejowa z Żar do Forstu w Niemczech. Gmina graniczy z gminą Brody, Jasień, Lubsko, Trzebiel, Lipinki Łużyckie. Powierzchnia gminy, w skład której wchodzi 13 miejscowości, wynosi 66,7 km². Około 60% powierzchni gminy zajmują lasy obfite w runo leśne. Administracyjnie gmina podzielona jest na 13 sołectw tj. Chelmica, Chlebice, Cielmów, Czerna, Drzeniów, Grabów, Grężawa, Jagłowice, Łazy, Matuszowice, Nowa Rola, Świbinki, Tuplice. Podstawowe odległości z Tuplic do większych miast i punktów orientacyjnych wynoszą: do Zielonej Góry – 75 km, Gorzowa Wielkopolskiego – 185 km, Wrocławia – 190 km, Poznania – 200 km, Warszawy – 500 km, Żar – siedziby władz powiatowych – 27 km.

5. Infrastruktura techniczna i budownictwo.

Gmina Tuplice zaopatrywana jest w wodę za pomocą sieci komunalnej. Dostarczaniem wody do gospodarstw na terenie gminy oraz działalnością związaną z gospodarką ściekową zajmuje się referat gospodarki komunalnej. Gmina zwodociągowana jest w 100%. Główne ujęcie wody i stacja uzdatniania wody (SUW –1) znajduje się w miejscowości Rytwiny. W 2006 r. oddana została do użytku dla mieszkańców miejscowości Tuplice i Cielmów kanalizacja wraz z oczyszczalnią ścieków. Pozostałe miejscowości nie są skanalizowane. Obecnie gmina wydaje pozwolenia na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków.

Gmina Tuplice dysponuje 38 lokalami komunalnymi, w tym 10 lokali socjalnych i 1 mieszkanie chronione. W 2018 r. na przydział lokalu komunalnego oczekiwało 10 rodzin, na przydział lokalu socjalnego 3 rodziny.

Odpady z terenu gminy Tuplice odbiera przedsiębiorca wyłoniony w postępowaniu przetargowym. Dodatkowo na terenie bazy technicznej Referatu ds. Gospodarki Komunalnej został utworzony Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), do którego mieszkańcy bezpłatnie mogą odstawić m. in.: opony, elektrośmieci, oleje, smary, gruz, tekstylia, opakowania, odpady wielkogabarytowe itp.

6. Struktura demograficzna.

Gmina Tuplice w 2019 r. liczy 2977 mieszkańców. W ostatnich kilku latach w gminie odnotowywany jest spadek liczby mieszkańców. 61% mieszkańców jest w wieku produkcyjnym, 18% w wieku przedprodukcyjnym, a 21% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym. W ostatnich latach wzrósł udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym, natomiast maleje udział ludności w wieku przedprodukcyjnym. To negatywne zjawisko jest zauważalne zarówno w gminie Tuplice, jak i całym kraju. Stanowi to poważne wyzwanie dla władz lokalnych i instytucji pomocy społecznej. Oznacza to, że coraz większej grupie ludzi starszych trzeba będzie udzielać stosownej pomocy, ułatwić im korzystanie z usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego. W wieku produkcyjnym również zauważyć należy tendencję spadkową. Z poniżej przedstawionej analizy danych demograficznych można wskazać kluczowe problemy występujące w gminie:

- 1) Malejący przyrost naturalny,
- 2) Spadek liczby mieszkańców,
- 3) Starzenie się społeczeństwa.

Tabela 1. Liczba ludności w latach 2017 – 2019

Rok	2017	2018	2019
Ogółem, w tym:	3037	2980	2977
Liczba kobiet	1557	1526	1527
Liczba mężczyzn	1480	1454	1450

Dane z Ewidencji Ludności w Urzędzie Gminy Tuplice

Tabela 2. Struktura wiekowa pod kątem produkcyjnym ludności w 2018

Wiek przedprodukcyjny – kobiety 0-17 lat	248
Wiek przedprodukcyjny – mężczyźni 0-17 lat	269
Wiek produkcyjny – kobiety 18-60 lat	846
Wiek produkcyjny – mężczyźni 18-65 lat	979
Wiek poprodukcyjny – kobiety powyżej 61 lat	433
Wiek poprodukcyjny – mężczyźni powyżej 65 lat	202
Dzieci do 3 r. życia – kobiety	33
Dzieci do 3 r. życia – mężczyźni	48

Dane z Ewidencji Ludności w Urzędzie Gminy Tuplice

Ludność zamieszkująca gminę to przede wszystkim ludność pracująca zawodowo i w niewielkim stopniu trudniąca się prowadzeniem indywidualnych gospodarstw rolnych. Osoby w wieku produkcyjnym stanowią ok. 61 % mieszkańców gminy - to ponad połowa ludności gminy. Dzieci i młodzież w wieku szkolnym stanowią ok. 18%, osoby w wieku poprodukcyjnym to ok. 21%. W wieku produkcyjnym jest więcej mężczyzn co częściowo wynika z dłuższego wieku emerytalnego, natomiast bardzo widoczna jest różnica na niekorzyść dla mężczyzn w wieku poprodukcyjnym – kobiet jest 433, mężczyzn 202.

Tabela 3. Liczba mieszkańców w poszczególnych przedziałach wiekowych w 2018

0 – 6 lat	169
7 – 15 lat	263
16 – 20 lat	150
21 – 40 lat	871
41 – 59 lat	735
60 – 75 lat	619
76 -85 lat	112
86 – 90 lat	40
Powyżej 90 lat	18

Dane z Ewidencji Ludności w Urzędzie Gminy Tuplice

Tabela 4. Przyrost naturalny w latach 2017 – 2019

	2017	2018	2019
Liczba urodzeń	32	15	17
Liczba zgonów	48	40	21

Dane z Ewidencji Ludności w Urzędzie Gminy Tuplice

Można zauważyć, że liczba urodzeń i zgonów na przestrzeni lat nie jest stabilna, widać duże różnice, które mają wpływ na przyrost naturalny. Najwyższy przyrost naturalny w stosunku do liczby zgonów był w 2017 r. i wyniósł 32 urodzenia w stosunku do 48 zgonów, a już w 2018 r. było tylko 18 urodzeń w stosunku do 40 zgonów. Napawający optymizmem jest rok 2019, w którym na wrzesień jest 17 urodzeń w stosunku do 21 zgonów. Pozytywne dla gminy są dane dotyczące zgonów, jest ich mniej: 2017 – 48, 2018 – 40 i 2019 – 21. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia tabela nr 4.

Tabela 5. Liczba bezrobotnych w latach 2016 – 2018

	2016	2017	2018
Bezrobotni ogółem, w tym:	162	101	115
kobiety	85	61	60
z prawem do zasiłku	10	9	14
niepełnosprawni	6	6	0
młodzież do 30 r.ż.	42	31	35
długotrwale bezrobotni	104	72	63

Dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Żarach

Negatywnym zjawiskiem społecznym i ekonomicznym, występującym w gminie Tuplice, jest bezrobocie, które wprawdzie w ostatnich latach sukcesywnie maleje, w związku z różnymi formami zatrudnienia i wsparcia, ale nadal stanowi 6,3% osób w wieku aktywności zawodowej.

7. Ruch naturalny ludności Gminy w latach 2018 - 2019

Migracja jest jednym z głównych problemów, z jakimi borykają się małe miejscowości. Zjawisko to dotyczy przede wszystkim osób młodych, które opuszczają rodzinne strony w poszukiwaniu lepszej pracy w dużych miastach. Alternatywą są również wyjazdy do pracy za granicę. W danych statystycznych odnoszących się do procesów demograficznych zachodzących w gminie można zauważyć, że liczba ludności w gminie maleje. Należy przy tym pamiętać, że w zameldowaniach uwzględnione są urodzenia, natomiast w wymeldowaniach uwzględnione są zgony. Statystyka wygląda następująco: w 2018 roku zarejestrowano 87 zameldowań w ruchu wewnętrznym (w tym 18 urodzeń) oraz 75 wymeldowań (w tym 40 zgonów); w 2019 roku - 64 zameldowań (w tym 17 urodzeń) oraz 41 wymeldowań (w tym 21 zgonów).

CZĘŚĆ III.

INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

1. Szkolnictwo

1) Samorządowe Przedszkole w Tuplicach

W ramach działalności statutowej przewiduje corocznie otwarcie i prowadzenie oddziałów dziecięcych w grupach: 3-4-5 i 6 latków. Zazwyczaj przy przyjęciach uwzględniane są sytuacje nieprzewidywalne i corocznie do przedszkola uczęszcza średnio ok. 90 dzieci, co praktycznie realizuje oczekiwania społeczne. W 2018 r. budynek przeszedł termomodernizację i remont części dydaktycznej dzięki czemu dzieci mają do dyspozycji piękną placówkę.

W roku szkolnym 2016/2017 funkcjonowały 4 oddziały przedszkolne – w grupie 6latków było 24 dzieci, w grupie 5latków 25 dzieci, w grupie 4-5latków 24 dzieci i w grupie 3-4latków 18 dzieci, łącznie 91 dzieci.

W roku szkolnym 2017/2018 funkcjonowało 5 oddziałów przedszkolnych – były 2 grupy 6latków po 16 dzieci, w grupie 5latków 20 dzieci, w grupie 4latków 25 dzieci i w grupie 3latków 13 dzieci, łącznie 90 dzieci. W tym 2 dzieci spoza terenu gminy Tuplice.

W roku szkolnym 2018/2019 funkcjonowało 5 oddziałów przedszkolnych – były 2 grupy 6latków po 14 i 15 dzieci, w grupie 5latków 25 dzieci, w grupie 4-5latków 21 dzieci i w grupie 3latków 17 dzieci, łącznie 92 dzieci. W tym 6 dzieci spoza terenu gminy Tuplice.

Przedszkole w ramach swojej działalności organizuje liczne programy i imprezy zewnętrzne tj. czyste powietrze wokół nas, Kubusiowi przyjacielu natury, Bezpieczna zerówka, Radosny uśmiech – radosna przyszłość, kiermasze świąteczne, Święto babci, Dzień rodziny, Festyn rodzinny, Dzień sportu, Dzień dziecka, Bal karnawałowy.

2) Szkoła Podstawowa/Zespół Szkół w Tuplicach

Po reformie szkolnictwa z 2017 r. wygaszono gimnazja i wrócono do 8 klasowych szkół podstawowych. W związku z czym rok szkolny 2018/2019 jest ostatnim, w którym młodzież uczęszcza do gimnazjum.

Ilość dzieci w poszczególnych latach szkolnych wyglądała następująco:

- 1) rok szkolny 2016/2017 – Szkoła Podstawowa utworzono 9 klas dla 160 uczniów (w tym 21 z gminy Trzebiel), Gimnazjum utworzono 6 klas dla 81 uczniów (w tym 10 z gminy Trzebiel)+ rewalidacyjno-wychowawcze – zatrudnionych 17 nauczycieli,
- 2) rok szkolny 2017/2018 – Szkoła Podstawowa, utworzono 12 klas dla 192 uczniów (w tym 25 z gminy Trzebiel), Gimnazjum utworzono 4 klasy dla 50 uczniów (w tym 4 z gminy Trzebiel)+ rewalidacyjno-wychowawcze – zatrudnionych 34 nauczycieli,
- 3) rok szkolny 2018/2019 – Szkoła Podstawowa utworzono 14 klas dla 218 uczniów (w tym 17 z gminy Trzebiel), Gimnazjum utworzono 2 klasy dla 25 uczniów (w tym 1 z gminy Trzebiel) – zatrudnionych 30 nauczycieli.

Dzieci i młodzież biorą czynny udział w wielu programach i imprezach zewnętrznych, wewnętrznych i konkursach tj. Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy, Góra grosza, Szklanka mleka, Owoce w szkole, Trzymaj formę, Między nami kobietkami, Nie pal przy mnie proszę, Znajdź właściwe rozwiązanie, prelekcje psychologa dot. przemocy, warsztaty i spektakle profilaktyczne, konkursy recytatorskie, matematyczne, teatralne „Balladyna”, sportowe, krajoznawcze, przyrodnicze. Nie zapominając o licznych apelach z okazji np. dnia babci i dziadka, dnia nauczyciela, dnia niepodległości, chętnie też przygotowują występy dla społeczności lokalnej np. jasełka.

Młodzież chętnie też uczestniczy w różnego typu zbiórkach na rzecz potrzebujących – Dom samotnej matki w Żarach, Dom pomocy społecznej w Miłowicach, hospicjum im. Brata Alberta w Żarach.

Działania te nakierunkowane są również na kształtowanie postaw prospołecznych i altruistycznych.

Zauważalnymi problemami są małe środki na pomoce dydaktyczne, brak pracowni chemiczno/fizycznej i językowej oraz placu zabaw dla dzieci najmłodszych.

2. Kultura i sport

Na terenie gminy funkcjonuje Biblioteka publiczna z siedzibą w Tuplicach przy ulicy Mickiewicza. W bibliotece oprócz bogatego, stale aktualizowanego księgozbioru, znajduje się czytelnia z dostępem do prasy oraz dwa stanowiska komputerowe podłączone do sieci Internet. W 2018 r. z Internetu w bibliotece skorzystało 597 osób. Biblioteka czynna jest od wtorku do soboty w godzinach popołudniowych i dostępna jest dla wszystkich mieszkańców. Kierownik placówki ściśle współpracuje z biblioteką szkolną i świetlicą środowiskową, z którymi wspólnie organizuje imprezy czytelnicze, konkursy czy inne akcje. Do takich imprez należały np. Dzień bezpiecznego Internetu we współpracy ze Strażą Graniczną, szkołą i przedszkolem; ze Świetlicą Środowiskową w Tuplicach – wykonywanie zakładek do książek, wykonanie marzany i przemarsz przez Tuplice, ubieranie choinki i robienie łańcucha na choinkę; ze Szkołą i Przedszkolem – Dzień pluszowego misia, konkursy recytatorskie i plastyczne. Poniższa tabela przedstawia poziom czytelnictwa na terenie gminy Tuplice.

Tabela 6. Liczba czytelników zapisanych do biblioteki w latach 2016 – 2018

	2016	2017	2018
Kobiety ogółem, w tym:	45	37	44
do 18 lat	4	1	6
19 -60 lat	15	10	23
61 – 80 lat	20	23	11
powyżej 80 lat	5	3	4
Mężczyźni ogółem, w tym:	39	17	25
do 18 lat	7	3	2
19 -60 lat	23	7	10
61 – 80 lat	9	7	13
powyżej 80 lat	0	0	0
Dzieci ogółem, w tym:	198	166	129
7 - 10 lat	57	51	43
11 -15 lat	67	57	37
16 – 17 lat	74	58	49

Dane z ewidencji Gminnej Biblioteki Publicznej w Tuplicach

Problemem w prawidłowym funkcjonowaniu biblioteki jest brak środków na finansowanie podstawowych celów statutowych tj. promowanie czytelnictwa poprzez spotkania autorskie, spektakle dla dzieci zachęcające do sięgania po książki, czy zakup nagród za udział w konkursach.

W gminie nie działa ośrodek kultury, w związku z czym dobrze postrzegane są duże imprezy gminne, z atrakcjami i znanymi postaciami sceny artystycznej a przede wszystkim organizowane przez Urząd Gminy np. z okazji walentynek, dnia kobiet, czy we współpracy z Kościołem Parafialnym np. droga krzyżowa, orszak trzech króli, festyn rodzinny, dożynki. W imprezy organizowane przez Urząd Gminy coraz częściej angażują się mieszkańcy gminy, coraz aktywniejsze są również sołectwa

W każdej wsi funkcjonuje również mniejszy lub większy plac zabaw dla dzieci. Systematycznie też remontowane są świetlice wiejskie, jedynie m. Nowa Rola nie posiada własnej świetlicy.

Sołectwa od 2016 roku posiadają fundusz sołecki, którym mogą zarządzać wg. własnych potrzeb.

Krzewieniem kultury fizycznej wśród mieszkańców gminy zajmują się głównie placówki oświatowe i Klub Sportowy „Tupliczanka” Tuplice, z bogatą tradycją i doświadczeniem, który swą działalność rozpoczął jeszcze pod koniec lat 50 –tych. Gminna infrastruktura sportowa składa się z boiska sportowego o nawierzchni trawiastej, pełnowymiarowego, z zapleczem socjalno-sanitarnym w Tuplicach oraz boiska do gry w piłkę nożną przy Szkole Podstawowej im. T. Kościuszki w Tuplicach, do gry w piłkę plażową w Drzeniowie i Tuplicach.

3. Ochrona zdrowia

Dostęp do usług w zakresie świadczeń zdrowotnych zapewniają mieszkańcom:

- 1) Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Tuplicach z laboratorium;
- 2) Apteka Łużycka w Tuplicach.

W ramach umowy z NFZ NZOZ w Tuplicach świadczy usługi w ramach podstawowej opieki zdrowotnej – lekarz podstawowej opieki zdrowotnej, pielęgniarka podstawowej opieki zdrowotnej, pielęgniarka szkolna oraz usługi laboratorium. Najczęstszymi przyczynami zgonów na terenie gminy są choroby układu krążenia i nowotwory złośliwe. Natomiast najczęstszymi chorobami występującymi wśród mieszkańców są infekcje górnych i dolnych dróg oddechowych ostre i przewlekłe, choroby układu krążenia (nadciśnienie tętnicze, choroba niedokrwienna serca, miażdżyca), schorzenia układu ruchu (choroby zwyrodnieniowe, choroby zapalne), cukrzyca typu 2, zespoły otępienne różnego typu.

Zachorowania na choroby zakaźne:

- 1) ostre infekcje grypowe i grypopochodne ok. 50-70 tygodniowo w sezonie zachorowań, poza sezonem 5-20 tygodniowo,
- 2) odra, świnka, różyczka – nie odnotowano zachorowań co zawdzięcza się bardzo wysokiej tzw. wszczepialności dzieci i młodzieży (tylko 1 dziecko nie jest zaszczepione z powodu braku zgody rodziców),
- 3) gruźlica – brak nowych zachorowań,
- 4) przewlekłe wzw B/C 6 osób – brak nowych zachorowań,
- 5) borelioza – wzrost zachorowań, wzrost wykrywalności zarówno nowych i przewlekłych przypadków – problem narastający.

W ramach swojej bieżącej działalności NZOZ realizuje programy profilaktyczne:

- 1) bilans rozwoju dzieci i młodzieży do lat 18 (NFZ),
- 2) program profilaktyki chorób układu krążenia (NFZ),
- 3) program wczesnego wykrywania gruźlicy i chorób odtętoniowych (NFZ),
- 4) program wczesnego wykrywania i leczenia nowotworów głowy i szyi (Szpital Wojewódzki w Zielonej Górze).

Wszystkie powyższe dane pochodzą z informacji przekazanych przez lekarza rodzinnego. Zwrócił on również uwagę, że jeżeli chodzi o boreliozę nie ma na nią szczepionki, reklamowana w mediach „szczepionka przeciw kleszczom” to szczepionka przeciw kleszczowemu zapaleniu mózgu, które w Polsce nie stanowi żadnego zagrożenia. Natomiast należałoby wrócić do szczepienia profilaktycznego przeciw HPV, które było przez kilka lat prowadzone przez Starostwo Powiatowe w Żarach i dofinansowywane przez Gminę Tuplice, jednak nie jest już prowadzone z powodu dość kosztownego szczepienia Rada Gminy nie wyraziła zgody na jego współfinansowanie .

4. Pomoc społeczna

Szeroko rozumianą pomocą społeczną na terenie gminy Tuplice zajmuje się Ośrodek Pomocy Społecznej w Tuplicach. Zgodnie ze statutem Ośrodek realizuje zadania własne gminy oraz zadania zlecone z zakresu administracji rządowej określone w przepisach i dotyczące: pomocy społecznej, potwierdzania prawa do świadczeń opieki zdrowotnej, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy

w rodzinie. Pierwszoplanowym problemem wśród rodzin objętych pomocą jest kwestia ubóstwa. Pomoc dla rodzin dotkniętych problemem ubóstwa polega na działaniach doraźnych oraz długofalowych. Rodziny te wymagają różnych form wsparcia.

Kluczową formą wsparcia rodzin objętych pomocą Ośrodka Pomocy Społecznej jest praca socjalna. Zgodnie z definicją zawartą w ustawie o pomocy społecznej praca socjalna oznacza działalność zawodową mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Natomiast głównym podmiotem zarówno wsparcia społecznego jak też pomocy społecznej pozostaje rodzina. W rodzinie kumulują się zarówno pozytywne, jak i negatywne konsekwencje zmian społecznych, wpływające na sposób funkcjonowania rodziny oraz na identyfikowane problemy jej członków. Prawo do wsparcia materialnego udzielanego przez OPS mają osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. Jednym z rodzajów form wsparcia są świadczenia z pomocy społecznej. OPS realizuje ustawę o pomocy społecznej, wspierając osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Podejmuje działania zmierzające do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Przydzielany rodzaj, forma i rozmiar świadczenia są odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielanie pomocy, a potrzeby osób i rodzin korzystających z pomocy są uwzględniane na miarę celów i możliwości finansowych Ośrodka. Dla wielu osób czy rodzin pomoc zabezpieczająca minimum potrzeb, jest bardzo wygodna, często niszczy ich chęć do podjęcia pracy czy też innych działań zmierzających do poprawy swojej trudnej sytuacji życiowej.

Dane ujęte w poniższych tabelach obrazują realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i jednocześnie wskazują na szereg istotnych problemów występujących na terenie gminy.

Tabela 7. Liczba osób korzystających ze świadczeń OPS w latach 2016 – 2018

Wyszczególnienie	2016	kwota	2017	kwota	2018	kwota
Zasiłki stałe	34	172.251 zł	35	170.060 zł	29	125.633 zł
Zasiłki okresowe	60	143.542 zł	48	86.036 zł	40	79.199 zł
Schronienie	3	10.605 zł	1	3.458 zł	2	5.928 zł
Posiłek/dożywianie dzieci w szkole	81	47.678 zł	58	35.863 zł	42	24.959 zł
Usługi opiekuńcze	15	29.742 zł	15	49.784 zł	15	56.420 zł
Zasiłek celowy	96	91.246 zł	83	81.786 zł	66	69.205 zł
Sprawienie pogrzebu	0	0	1	2.439 zł	1	1.996 zł
Pobyt w domu pomocy społecznej	8	125.352 zł	6	141.083 zł	9	234.496 zł
Składka zdrowotna	27	13.182 zł	30	13.891 zł	21	9.411 zł

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Tuplicach

Poziom bezrobocia rzutuje na ilość osób korzystających z takich form pomocy jak zasiłki okresowe, zasiłki celowe czy dożywianie dzieci w szkole. Ilość ta utrzymuje się na podobnym poziomie, spadek widoczny jest jedynie w dożywianiu dzieci na co ma wpływ niż demograficzny oraz większe wsparcie rodzin z dziećmi ze strony państwa.

Problemem na jaki należy zwrócić szczególną uwagę wzrastająca ilość osób korzystających z usług opiekuńczych i pobytu w domu pomocy społecznej. Obie formy pomocy są skierowane głównie do osób starszych, niepełnosprawnych i zależnych od pomocy innych. Usługi opiekuńcze świadczone są w miejscu zamieszkania osób przez opiekunki zatrudnione przez ośrodek pomocy społecznej w ramach umów zleceń. Do tej pory ośrodek udzielał wsparcia wszystkim osobom potrzebującym. Usługi są odpłatne zależnie od sytuacji dochodowej osoby/rodziny. Rośnie też ilość osób umieszczanych w domach pomocy społecznej. W niektórych sytuacjach ośrodek musi występować do Sądu Rodzinnego o umieszczenie bez zgodny osoby, jeżeli nie jest ona zdolna do samodzielnego podjęcia takiej decyzji i nie ma rodziny, bądź rodzina nie interesuje się jej losem. Odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej w teorii rozłożona jest na osobę umieszczaną, rodziną i w dalszej kolejności gminę. Jednak w praktyce wygląda to tak, że rodziny albo nie ma albo trudno ją zmobilizować do ponoszenia odpłatności.

Tabela 8. Powody przyznania pomocy w latach 2016 - 2018

Powody:	2016	2017	2018
Ubóstwo	100	87	69
Bezdomność	3	3	3
Potrzeba ochrony macierzyństwa	24	24	1
Bezrobocie	73	68	45
Niepełnosprawność	59	56	45
Długotrwała lub ciężka choroba	49	52	46
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	34	37	38
Rodziny niepełne	17	16	16
Rodziny wielodzietne	3	5	6
Przemoc w rodzinie	2	1	1
Alkoholizm	18	15	8
Narkomania	2	1	1
Trudności w przystosowaniu się po opuszczeniu zakładu karnego	3	0	4
Zdarzenie losowe	0	0	0
Sytuacja kryzysowa	0	0	1

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Tuplicach

Z przedstawionej wyżej tabeli wynika, że najczęściej po pomoc zwracają się rodziny, w których występuje bezrobocie. Liczba ta się stopniowo zmniejsza powodem tego są oferty pracy, głównie po stronie Niemieckiej. Duże firmy w pobliżu granicy oferują pracę dzięki czemu nasi mieszkańcy mogą pracować dojeżdżając a nie wyjeżdżając z całymi rodzinami.

Na drugim miejscu pod względem przyznawanej pomocy są rodziny, w których występuje niepełnosprawność, bądź długotrwała choroba. I jak przedstawia ww. tabela liczba tych osób utrzymuje się na podobnym poziomie w ostatnich trzech latach.

Tabela 9. Typy rodzin objętych pomocą społeczną lata 2016 – 2018

	2016	2017	2018
Ogółem ilość osób w rodzinach którym udzielono pomocy	314	265	203
Rodziny ogółem	133	117	97
Rodziny z dziećmi	54	39	30
Rodziny emerytów, rencistów	27	31	29

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Tuplicach

5. Pozostałe świadczenia osłonowe

Gmina wspiera swoich mieszkańców również poprzez wypłatę innych świadczeń m.in. dodatków mieszkaniowych, świadczeń rodzinnych, opiekuńczych czy funduszu alimentacyjnego. Zadaniem tymi zajmuje się Urząd Gminy.

Tabela 10. Dodatki mieszkaniowe w latach 2016 – 2018

	2016	2017	2018
Liczba rodzin, które złożyły wnioski	32	26	18
Liczba wypłaconych świadczeń	159	163	105
Kwota wypłaconych świadczeń	25.122,00 zł	25.420,00 zł	15.005,00 zł

Dane z Urzędu Gminy w Tuplicach

Tabela 11. Dodatki energetyczne w latach 2016 – 2018

	2016	2017	2018
Liczba rodzin, które złożyły wnioski	14	7	7
Liczba wypłaconych świadczeń	60	42	29
Kwota wypłaconych świadczeń	960,00 zł	690,00 zł	462,00 zł

Dane z Urzędu Gminy w Tuplicach

Tabela 12. Fundusz alimentacyjny w latach 2016 – 2018

	2016	2017	2018
Liczba rodzin/osób, które złożyły wnioski	32	30	23
Liczba osób uprawnionych do świadczeń z f.a.	47	36	31
Liczba wypłaconych świadczeń	462	379	279
Kwota wypłaconych świadczeń	133.023,00 zł	110.058,00 zł	84.110,00 zł

Dane z Urzędu Gminy w Tuplicach

Tabela 13. Świadczenia opiekuńcze w latach 2016 – 2018

Rodzaj świadczenia	2016		2017		2018	
	Kwota	I. świadczeń	Kwota	I. świadczeń	Kwota	I. świadczeń
Zasiłki pielęgnacyjne	216.342 zł	1414	206.244 zł	1348	210.646 zł	1332
Świadczenia pielęgnacyjne	290.078 zł	224	334.220 zł	238	366.296 zł	248
Specjalny zasiłek opiekuńczy	63.094 zł	122	54.986 zł	106	47.967 zł	90
Zasiłek dla opiekuna	71.899 zł	143	57.317 zł	111	36.025 zł	69

Dane z Urzędu Gminy w Tuplicach

Tabela 14. Świadczenia rodzicielskie i jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka w latach 2016 – 2018

Rodzaj świadczenia	2016		2017		2018	
	Kwota	I. świadczeń	Kwota	I. świadczeń	Kwota	I. świadczeń
Świadczenie rodzicielskie	63.743 zł	67	93.464 zł	105	62.713 zł	70
Jednorazowa zapomoga – urodzenie dziecka	19.000 zł	19	29.000 zł	29	8.000 zł	8

Tabela 15. Świadczenia rodzinne w latach 2016 – 2018

Rodzaj świadczenia	2016		2017		2018	
	Kwota	I. świadczeń	Kwota	I. świadczeń	Kwota	I. świadczeń
Zasiłek rodzinny	259.807 zł	2301	247.782 zł	2111	228.252 zł	1967
Dodatki do zasiłku rodzinnego, w tym:	137.323 zł		141.835 zł		126.529 zł	
Urodzenie dziecka	7.000 zł	7	11.000 zł	11	2.078 zł	4
Opieka nad dzieckiem-urlop wychowawczy	16.853 zł	43	13.870 zł	39	14.955 zł	51
Samotne	16.818 zł	82	19.483zł	91	19.354 zł	95

wychowanie – art.11a ust.1 pkt.1						
Samotne wychowanie- art.11a ust.1 pkt.2	6.708 zł	36	10.553 zł	55	10.885 zł	58
Kształ. i rehab – dziecko niepeł.do 5 lat	2.779 zł	37	3.034 zł	34	1.704 zł	20
Kształ. i rehab – dziecko powyżej 5 lat	23.680 zł	233	24.501zł	227	23.693zł	218
Rozpoczęcie roku szkolnego	13.174 zł	162	12.943 zł	184	12.105 zł	154
Nauka poza miejscem zamieszkania - zamieszkanie	3.497 zł	33	2.260 zł	20	1.808 zł	16
Nauka poza miejscem zamieszkania - dojazdy	21.032 zł	337	19.315 zł	290	18.189 zł	274
Wychowanie dzieci w rodzinie wielodzietnej	25.782 zł	287	24.876 zł	270	21.758 zł	242

Dane z Urzędu Gminy w Tuplicach

Tabela 16. Składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne w latach 2016 – 2018

Rodzaj świadczenia	2016		2017		2018	
	Kwota	l. świadczeń	Kwota	l. świadczeń	Kwota	l. świadczeń
Ubezpieczenie emerytalno rentowe	109.435 zł	448	102.444 zł	348	99.248 zł	296
Ubezpieczenie zdrowotne	23.529 zł	343	23.992 zł	266	24.251 zł	238

Dane z Urzędu Gminy w Tuplicach

6. Uzależnienia i przemoc

Problemami uzależnień na terenie gminy zajmuje się niezależny organ jakim jest Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych działająca przy Urzędzie Gminy, której siedziba mieści się w budynku Ośrodka Pomocy Społecznej w Tuplicach, gdzie również mieści się Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych i współuzależnionych. W skład Komisji wchodzi m.in. przedstawiciele ośrodka pomocy społecznej, policji, urzędu gminy, organizacji pozarządowych. W Punkcie Konsultacyjnym przyjmuje terapeuta zatrudniony w ramach umowy zlecenia.

Tabela 17. Postępowania dotyczące leczenia odwykowego w latach 2016 – 2018

Liczba osób:	2016	2017	2018
Liczba osób, wobec których wszczęto postępowanie o dobrowolne leczenie z uzależnienia od alkoholu	19	7	6
Liczba osób, w stosunku do których złożono wnioski do sądu o	2	1	0

zobowiązanie do podjęcia leczenia			
Liczba osób, które zgodziły się dobrowolnie podjąć leczenie w placówkach leczniczych	13	5	0
Liczba osób uzależnionych, w których Komisja prowadziła rozmowy	19	7	6
Liczba członków rodzin osoby uzależnionej, z którymi Komisja prowadziła rozmowy	15	10	6

Dane z GKRPA w Tuplicach

Tabela 18. Działania terapeutyczne Punktu Konsultacyjnego w latach 2016 – 2018

Liczba osób:	2016	2017	2018
L. osób, uzależnionych od alkoholu korzystających z pomocy terapeuty	25	14	13
L. osób, uzależnionych od narkotyków korzystających z pomocy terapeuty	0	0	0

Dane z GKRPA w Tuplicach

Probleмами szeroko rozumianej przemocy zajmuje się działający przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Tuplicach – Zespół Interdyscyplinarny, w którego skład wchodzi przedstawiciele:

- a) ośrodka pomocy społecznej,
- b) szkoły,
- c) policji,
- d) służby zdrowia,
- e) organizacji pozarządowej,
- f) komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
- g) kurateli sądowej.

Zespół podobnie jak komisja alkoholowa jest organem niezależnym, obowiązkiem ośrodka pomocy społecznej jest jedynie zabezpieczenie obsługi organizacyjno-technicznej. Zespół interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Gmina Tuplice posiada taki program na lata 2016 – 2020.

W roku 2016 do Zespołu wpłynęło 8 Niebieskich Kart, z których 2 zostały założone przez pracowników socjalnych OPS Tuplice, a 6 przez funkcjonariuszy Policji. W związku z prowadzonym postępowaniem Zespół odbył 15 posiedzeń dotyczących 6 rodzin, w których, 5 osób to ofiary przemocy, a 5 osób to sprawcy przemocy, łącznie w tych rodzinach funkcjonuje 15 osób. Czterech sprawców przemocy zostało zgłoszonych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tuplicach na rozmowy motywujące do podjęcia leczenia z uzależnienia od alkoholu, jeden sprawca przemocy przebywa w zakładzie karnym, przeciwko dwóm toczy się postępowanie na policji, jeden sprawca nie podjął współpracy z GKRPA i sprawa została skierowana do Sądu o sądowe zobowiązanie do podjęcia leczenia, jedna rodzina nie podjęła współpracy z Zespołem, dwaj sprawcy przemocy podjęli dobrowolne leczenie i spotkania z terapeutą uzależnień od alkoholu. W jednej sprawie zakończono procedurę Niebieskiej Karty z powodu braku zasadności do podejmowania działań.

W 2017 r. do Zespołu wpłynęło 6 Niebieskich Kart, z których 2 były założone przez pracowników socjalnych OPS Tuplice, a 4 przez funkcjonariuszy Policji. W związku z prowadzonym postępowaniem Zespół odbył 16 posiedzeń dotyczących 5 rodzin, w których 8 osób to ofiary przemocy, w tym 5 kobiet i 3 mężczyzn, a kolejnych 5 osób to sprawcy przemocy, łącznie w tych rodzinach funkcjonuje 19 osób. W 2017 r. Zespół zakończył procedury Niebieskich Kart w 5 rodzinach z powodu ustania przemocy i pobytu sprawcy w zakładzie karnym (2 sprawców).

W roku 2018 do Zespołu wpłynęły 4 Niebieskie Karty, wszystkie zostały założone przez funkcjonariuszy Policji. W związku z prowadzonym postępowaniem Zespół odbył 12 posiedzeń dotyczących 4 rodzin, w których, 4 osoby to ofiary przemocy, a 4 osoby to sprawcy przemocy, łącznie w tych rodzinach funkcjonuje 18 osób. Dwóch sprawców przemocy zostało zgłoszonych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tuplicach na rozmowy motywujące do podjęcia leczenia z uzależnienia od alkoholu, obaj

podjęli spotkania z terapeutą uzależnień, ponadto przeciwko jednemu z nich toczy się sprawa o znęcanie w sądzie i zdecydował się na dobrowolne poddanie karze, kolejny sprawca przemoc otrzymał zakaz zbliżania się do ofiary i opuścił lokal mieszkalny, w trzech przypadkach nie doszło do kolejnych interwencji policji.

7. Bezpieczeństwo

Bezpieczeństwo na terenie gminy Tuplice zapewnia Posterunek Policji w Trzebielu. Posterunek Policji w Trzebielu pod względem etatowym jest największym Posterunkiem Policji w województwie Lubuskim, Stan ewidencyjny (osobowy) Posterunku Policji w Trzebielu jest określony przez Komendanta Powiatowego Policji w Żarach i przedstawia się następująco: Kierownik Posterunku Policji, 6 funkcjonariuszy Zespołu ds. Prewencji tj: 2 Dzielnicowy i 4 funkcjonariuszy pełniących służby patrolowo- interwencyjne, 2 pracowników cywilnych: sekretarka ½ etatu i pracownik gospodarczy ¼ etatu. Etaty nieobsadzone to: 3 wakaty w Zespole Kryminalnym i 1 wakat w Zespole ds. Prewencji. Na wyposażeniu jednostki znajdują się 2 radiowozy – 1 oznakowany i 1 nieoznakowany.

Teren działania Posterunku Policji w Trzebielu obejmuje gminę Tuplice oraz dwudziestu miejscowości gminy Trzebiel,. Oprócz codziennych zadań na terenie działania Posterunku Policji w Trzebielu, policjanci realizują także zadania służbowe na terenie gminy Trzebiel, Przewóz, miasta Łęknica, Żary, Lubsko co wynika z wewnętrznych uregulowań jednostek organizacyjnych Komendy Powiatowej Policji w Żarach. Policja wspierana jest finansowo przez samorzady lokalne

W roku 2017 odnotowano na terenie gminy Tuplice łącznie 56 przestępstw, w tym trzy tzw wieloczynowe z art 278 k.k dotyczące kradzieży paliwa na stacjach paliw. Odnotowano 13 przestępstw z art 209 k.k tj uporczywego uchylania się od wykonania ciężącego na sprawcy obowiązku alimentacyjnego

W roku 2018 ilość odnotowanych przestępstw na terenie gminy Tuplice utrzymywało się na tym samym poziomie gdyż odnotowano łącznie 59 przestępstw.

Odnotowano trzykrotnie nowe przestępstwo z art 178b k.k. dotyczące niezatrzymania samochodu osobowego pomimo wydania przez funkcjonariuszy Policji polecenia zatrzymania pojazdu poprzez użycie sygnałów świetlnych i dźwiękowych. (nie ujęto w tabeli z uwagi na powiązanie z innymi przestępstwami).

Tabela 19. Działania Posterunku Policji w latach 2017 – 2018

	2017	2018
Kradzież rzeczy cudzej	10	9
Kradzież z włamaniem	3	5
Uszkodzenie rzeczy	3	2
Rozboje i wymuszenia	0	0
Uszczerbek na zdrowiu	0	0
Bójki i pobicia	2	3
Zabójstwa	0	0
Kradzież samochodu	0	1
Wypadki samochodowe	0	0
Prowadzenie pojazdów pod wpływem alkoholu lub innych środków	5	5
Niealimentacja	13	13
Oszustwo	5	4
Znęcanie się	4	6
Zakaz prowadzenia pojazdów	2	3
Groźba	1	2
Inne (np. prawo budowlane, znieważenie, nagły zgon)	9	6
Interwencje policyjne:	277	302
Handel narkotykami/substancjami psychotropowymi lub ich posiadanie	0	0

Dane z Posterunku Policji w Trzebielu

Policjanci z Posterunku Policji w Trzebielu uczestniczyli w szeregu wzmoczonych działań o charakterze ogólnopolskim, wojewódzkim i lokalnym jak: „Trzeźwy Poranek”, „Trzeźwość”, „Narkotyki”, „Prędkość”, „Pasy”, „Fotelik”, „Niechronieni uczestnicy ruchu”.

W ramach Prewencji Kryminalnej Dzielnicy prowadzi spotkania z dziećmi Przedszkola Samorządowego i młodzieżą Szkoły Podstawowej w Tuplicach. Najczęściej poruszonymi tematami podczas spotkań są pogadanki dotyczące prawidłowego zachowania się na drodze z domu do szkoły i z powrotem, oraz jak bezpiecznie wypoczywać podczas ferii i wakacji ze szczególnym uwzględnieniem takich zagadnień jak: wypoczynek nad wodą, podstawowe zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym, odpowiedzialność karna za popełnianie czynów karalnych oraz zachowań związanych z demoralizacją. W tym celu są realizowane programy jak „Lupo”, „Bezpieczna Zerówka”, „Razem Bezpieczniej”, „Kręci mnie bezpieczeństwo”. W starszych klasach omawiane są problemy narkomanii i zażywania środków psychoaktywnych tzw. „dopalaczy” i zagrożeń z tym związanych – program „Dopalacze zabijacze”. W ramach Programu Współpracy INTERREG Polska Saksonia 2014 – 2020 i projektu flagowego pt. „Nie dla narkotyków”, którego celem jest zwiększenie skuteczności policji w zakresie przeciwdziałania przestępczości narkotykowej na terenie przygranicznym, dzielnicowy prowadzi spotkania w szkołach, których celem jest edukacja pedagogów i rodziców przez demonstracje makiety – z imitacjami środków odurzających i przedmiotów służących do ich przygotowywania i zażywania. Nadto prowadzi programy jak „Bądź bezpieczny w sieci”, „Cyberprzemoc” w związku z międzynarodowym programem „Dzień bezpiecznego internetu”, którego celem była edukacja najmłodszych w zakresie zagrożeń jakie niesie z sobą korzystanie z Internetu.

W celu poprawy bezpieczeństwa dzieci i młodzieży szkolnej, policjanci Posterunku Policji w Trzebielu wielokrotnie przeprowadzają kontrole autokarów przewożących uczniów na zorganizowane wyjazdy i prowadzą wzmożone działania jak „Bezpieczne Ferie”, „Bezpieczne Wakacje”, których celem było zapewnienie bezpiecznego wypoczynku dzieci i młodzieży jak też osób dorosłych. Dzielnicowy na bieżąco uczestniczy w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

CZEŚĆ IV.

DOMINUJĄCE PROBLEMY GMINY TUPLICE

Analizując dane Ośrodka Pomocy Społecznej dotyczące powodów ubiegania się o pomoc oraz form udzielanej pomocy zauważa się, że dominującymi przyczynami trudnej sytuacji wielu osób/rodzin w naszej gminie są:

- a) bezrobocie,
- b) niepełnosprawność i długotrwała lub ciężka choroba,
- c) bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, w tym w rodzinach wielodzietnych i niepełnych,
- d) problemy ludzi starszych.

Przeprowadzona analiza danych pozwala ocenić:

- a) jakiego rodzaju wsparcie świadczy Ośrodek Pomocy Społecznej,
- b) jakie kategorie problemów społecznych najczęściej determinują zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej, czyli co najczęściej powoduje, że określona liczba mieszkańców znajduje się w sytuacji, w której bez pomocy nie jest w stanie zapewnić sobie i swoim rodzinom socjalnej egzystencji,
- c) w jakich miejscach ogniskują się problemy społeczne, wyrażone realnym zapotrzebowaniem na wsparcie.

1. Bezrobocie

Bezrobocie było w gminie Tuplice zjawiskiem, które dotknęło szerokie kręgi społeczne. Straty i skutki społeczne, będące rezultatem bezrobocia są trudne do oszacowania. Pojawia się na niepokojącą skalę degradacja dużych grup społecznych a jednocześnie występują niekorzystne zjawiska na poziomie rodziny. Strata pracy często prowadziła do ubóstwa z dalekosiężnymi konsekwencjami. Ośrodek pomocy społecznej podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania i ograniczenia skutków bezrobocia. Osoby te uzyskują wsparcie w formie świadczeń pieniężnych (zasiłki), niepieniężnych (pomoc rzeczowa) oraz pomoc w formie pracy socjalnej.

Tabela 20. Liczba osób bezrobotnych w gminie Tuplice w latach 2016 – 2018

	2016	2017	2018

Bezrobotni ogółem, w tym:	162	101	115
kobiety	85 – 52,5%	61 – 60,4%	60 – 52,2%
z prawem do zasiłku	10 – 6,2%	9 – 8,9%	14 – 12,2%
niepełnosprawni	6	6	0
młodzież do 30 r.ż.	42 – 25,9%	31 – 30,7%	35 – 30,4%
długotrwale bezrobotni	104 – 64,2%	72 – 71,3%	63 – 54,8%

Dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Żarach

Z przedstawionych danych wynika, że liczba osób bezrobotnych na terenie gminy maleje. Powody zmniejszenia liczby osób bezrobotnych to oferty pracy, w tym również u naszych zachodnich sąsiadów. W dużych zakładach po stronie niemieckiej położonych w pobliżu granicy (do 100 km) nasi mieszkańcy znajdują pracę. Najczęściej starają się zebrać grupę 4-5 osób na jeden samochód dzięki czemu zmniejszają się koszty dojazdów. Możliwość podjęcia pracy w takiej odległości powoduje też, że nie muszą wyjeżdżać daleko zostawiając tu rodzinę lub wręcz wyjeżdżać z całymi rodzinami.

Widocznym problemem wśród osób zarejestrowanych jest:

- 1) długotrwale bezrobocie – w 2016 r. 64%, w 2017 r. 71%, w 2018 r. 54%,
- 2) bezrobocie kobiet – w 2016 r. 52%, w 2017 r. 60%, w 2018 r. 52%,
- 3) bezrobocie młodzieży do 30 r.ż. – w 2016 r. 26%, w 2017 r. 31%, w 2018 r. 30%.

Z analizy dokumentacji przeprowadzonej przez pracowników ośrodka w stosunku do osób korzystających z różnych form pomocy z powodu bezrobocia osoby długotrwale bezrobotne to najczęściej osoby w wieku powyżej 50 – 55 lat (zarówno kobiety jak i mężczyźni), bez żadnych kwalifikacji (wykształcenie podstawowe), bądź posiadający kwalifikacje nie przydatne obecnie na rynku pracy. Nawet jeżeli było wobec nich wcześniej stosowane wsparcie w postaci szkoleń (np. kasjer – kobiety czy murarz – mężczyźni) to bez jakiegokolwiek doświadczenia nikt ich do pracy nie przyjął. Ponadto każdy pracodawca ma świadomość, że sam krótki kurs nie daje wystarczającej wiedzy. Często też te osoby w rozmowie z pracownikiem socjalnym i bezpośrednim kontakcie z potencjalnym pracodawcą nie wykazują zbytniego zaangażowania tłumacząc się najczęściej brakiem dojazdu ze swojego miejsca zamieszkania.

W maju 2014 r. w urzędach pracy wprowadzono tzw. profilowanie bezrobotnych, które doprowadziło do tego, że większość osób szczególnie tych długotrwale bezrobotnych trafiła do III profilu. Zgodnie z przepisami osobom tym urząd pracy nie mógł zaoferować praktycznie nic – ani staży, prac interwencyjnych, robót publicznych, prac społecznie użytecznych czy szkoleń. Ośrodek pomocy społecznej również nie mógł niczego egzekwować, czy skierować takiej osoby np. na prace społecznie użyteczne, co doprowadziło do sytuacji, że gminie trudno było zrealizować zawarte z urzędem pracy porozumienia.

Przepis ten ma się zmienić od czerwca 2019 r. Może obecna zmiana przepisów będzie bardziej przemyślana i dostosowana do zmieniającej się rzeczywistości na rynku pracy.

2. Niepełnosprawność i długotrwała choroba

Kolejnym problemem zdiagnozowanym przez ośrodek jest długotrwała choroba, która w wielu przypadkach połączona jest z niepełnosprawnością. Dlatego należałoby rozpatrywać to jako jeden problem.

Długotrwała choroba oznacza utrudnienie, ograniczenie lub uniemożliwienie w pełni sprawnego funkcjonowania w środowisku z uwagi na stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy. Osoby te są wspierane w formie pomocy usługowej i finansowej. Problemem powiązaniem lub wynikającym z długotrwałej choroby jest niepełnosprawność. Zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych "Niepełnosprawnymi są to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności ogranicza zdolności do wykonywania pracy zawodowej". Dysfunkcyjność osób niepełnosprawnych często prowadzi do zjawiska wykluczenia z życia zawodowego i społecznego. Niepełnosprawność jest jednym z powodów, dla których udzielana jest pomoc, zarówno w zakresie ustawy o pomocy społecznej jak i w zakresie ustawy o świadczeniach rodzinnych. Wsparcie osób niepełnosprawnych ma charakter finansowy, usługowy i opiekuńczy podobnie jak w przypadku osób długotrwale chorych. Istotnym elementem wsparcia jest także praca socjalna na rzecz włączenia społecznego osób dotkniętych niepełnosprawnością. Działania podejmowane przez pracowników socjalnych mają na celu ułatwienie kontaktów z placówkami służby zdrowia, udzielanie

pomocy w korzystaniu z różnych form rehabilitacji leczniczej i społecznej, inicjowanie kontaktów rodzinnych oraz podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania rodziny w sprawowaniu opieki nad osobą wymagającą takiej pomocy, zapewnienie osobom uprawnionym usług w ramach pielęgniarskiej opieki środowiskowej, uwrażliwienie społeczności lokalnych na potrzeby niepełnosprawnych, wsparcie osób niepełnosprawnych w dostępie do przysługujących uprawnień np. wyjazdu na turnus rehabilitacyjny, do sanatorium, w uzyskaniu odpowiedniego sprzętu rehabilitacyjnego itp. Jak wynika ze statystyk ośrodka niepełnosprawność i długotrwała choroba jako powód udzielanej pomocy na przestrzeni lat 2016-2017-2018 utrzymują się na zbliżonym poziomie, i tak długotrwała choroba: 49-52-46, niepełnosprawność: 59-56-45. W wielu przypadkach w rodzinie te problemy występują u więcej niż jednej osoby.

Osoby niepełnosprawne zamieszkałe w gminie Tuplice mogą korzystać ze wsparcia finansowego udzielanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żarach, które dysponuje środkami na dofinansowanie uczestnictwa, wraz z opiekunami, w turnusach rehabilitacyjnych, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, likwidacji barier architektonicznych, technicznych lub w komunikowaniu się.

W przypadku wsparcia o jakie ubiegają się osoby w ośrodku pomocy społecznej jest to pomoc finansowa: zasiłki celowe (na leki, dojazdy do lekarzy, rehabilitację lub na badania), zasiłki okresowe, ale w głównej mierze zasiłki stałe, które m.in. przyznawane są w związku z otrzymanym umiarkowanym lub znacznym stopniem niepełnosprawności. Ośrodek w 2018 r. wypłacał zasiłki stałe z tytułu niepełnosprawności dla 29 osób, a w 2017 r. dla 35 osób.

Kolejną formą wsparcia są usługi opiekuńcze oraz pobyt w domu pomocy społecznej. Ponieważ jednak powyższe formy wsparcia w głównej mierze dotyczą osób starszych szerzej omówione będą w ust. 18 problemy ludzi starszych.

3. Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jest kolejnym z powodów przyznawania pomocy przez OPS w Tuplicach. Bezradność wynikająca z zaburzenia równowagi systemu rodzinnego przejawiającego się trudnościami we własnym wypełnianiu ról społecznych przez poszczególnych członków rodziny często jest przyczyną złego funkcjonowania rodziny. Objawia się to problemami w pełnieniu ról rodzicielskich i problemami wychowawczymi związanymi z prezentowaniem przez dzieci agresywnych zachowań, łamaniem obyczajów i norm społecznych. Pomoc w takich przypadkach zmierza do udzielania rodzinie wsparcia w odbudowie prawidłowych relacji i umacniania własnych postaw rodzicielskich. Warunkiem powodzenia jest możliwie jak najwcześniejsze udzielenie pomocy oraz stosowanie działań profilaktyczno-ochronnych. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami takimi jak: uzależnienie od środków psychoaktywnych, przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, zawodowych wyrażające się m.in. w postaci niedojrzałości emocjonalnej, problemach we współżyciu z ludźmi, trudnościach adaptacyjnych, bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemach wychowawczych w środowisku rodzinnym, szkolnym ujawniających się w postaci zachowań buntowniczych, agresywnych, konfliktowych, łamania przez dzieci i młodzież panujących obyczajów, norm i wartości. W wielu sytuacjach dzieci pochodzące z tych rodzin pozostawione są same sobie, większość wolnego czasu spędzają wśród rówieśników na podwórku, częściej pojawiają się u nich problemy w szkole (mniej czasu poświęcają przygotowywaniu się do lekcji, przeżywają więcej porażek szkolnych w efekcie czego rezygnują z podejmowania wysiłku w zdobywaniu wiedzy), w takiej sytuacji rodzice nie pomagają, lecz podwyższają wymagania w stosunku do ocen i zachowania dziecka lub też w ogóle przestają się nim interesować. Dzieci odrzucane przez środowisko rodzinne szukają akceptacji wśród rówieśników zaczynają wagarować, uciekać z domu i popadać w konflikt z prawem. Istotnym elementem wspierania dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych jest działalność świetlic środowiskowych w Tuplicach i Drzeniowie. Działalność świetlic skierowana jest na kształtowanie pozytywnych wzorców społecznych poprzez:

- a) zapobieganie "nudzie" - tworzenie miejsca, w którym młodzi ludzie mogliby się czuć bezpiecznie respektując normy społeczne,
- b) zapewnienie dzieciom i młodzieży wartościowego spędzenia czasu wolnego,
- c) pomoc w odrabianiu lekcji,
- d) wzmocnienie bezpieczeństwa i poczucia własnej wartości,

- e) uczenie radzenia sobie w trudnych sytuacjach,
- f) zwiększenie umiejętności związanych z dbaniem o własny rozwój i zaspokajaniem własnych potrzeb,
- g) zbudowanie systemu oparcia i ochrony siebie,
- h) edukacja z zakresu profilaktyki uzależnień.

Problemy opiekuńczo-wychowawcze, przemoc w rodzinie, konflikty międzypokoleniowe wielokrotnie są przyczyną umieszczania dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych lub resocjalizacyjnych. Najczęstsze zagrożenia dla prawidłowego funkcjonowania rodziny wynikają z zerwania więzi rodzinnych, bezrobocia będącego przyczyną ubóstwa, występowania uzależnień od środków psychoaktywnych, w szczególności od alkoholu, czego skutkiem jest przemoc w rodzinie. Zjawisko przemocy występuje zarówno w sferze fizycznej, emocjonalnej i seksualnej a także jako zaniedbania wobec dzieci. Pomoc rodzinie jest zadaniem profesjonalnych służb społecznych w ramach systemu pomocy społecznej a także organizacji pomocowych. Ochrona rodziny jest istotnym obowiązkiem społeczeństwa, gdyż funkcjonalne i zdrowe społeczeństwo nie może istnieć bez zdrowej i trwałej rodziny. Środowiska dotknięte tym problemem mogą skorzystać z pomocy społecznej, a w razie konieczności możliwy jest także kontakt z pedagogiem, psychologiem i prawnikiem. W celu ochrony praw dziecka, w tym przede wszystkim prawa do wychowania w rodzinie, Ośrodek Pomocy Społecznej w Tuplicach prowadzi działania zmierzające do zabezpieczenia potrzeb dziecka przebywającego w rodzinie zagrożonej kryzysem bądź przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Pracownicy socjalni podejmują intensywną pracę socjalną mającą na celu monitorowanie sytuacji dziecka w rodzinie oraz pomoc w wypełnianiu ich funkcji. W przypadku rodzin patologicznych Ośrodek współpracuje z szeregiem instytucji. Na wniosek pracownika socjalnego możliwe jest ustanowienie przez Sąd kurateli. Dodatkową formą wsparcia rodzin jest pomoc asystenta rodziny. Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Asystenci rodziny pomagają rodzicom w pokonywaniu trudności i barier, w pełnieniu ról społecznych i pracują na rzecz osiągnięcia stabilizacji rodziny, odbudowaniu więzi i relacji rodzinnych. Praca z rodziną jest również organizowana i kontynuowana w sytuacji czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną, a rolą asystenta są działania ukierunkowane na rzecz jak najszybszego powrotu dziecka do rodziny. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych i źródeł wsparcia zewnętrznego. Asystent ma być bliżej rodziny i jej problemów, a jego elastyczny, nienormowany czas pracy powinien być dostosowany do rytmu życia rodziny i jej realnych potrzeb. Jego rola polega na niesieniu pomocy rodzinom dysfunkcyjnym z małoletnimi dziećmi, w rozwiązywaniu problemów wychowawczych, socjalnych w tym w prowadzeniu gospodarstwa domowego, planowaniu wydatków i innych obowiązków rodzicielskich. Potrzeba współpracy asystenta z rodziną ustaje wraz z osiągnięciem przez rodzinę umiejętności samodzielnego, prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo –wychowawczych. Poniższa tabela obrazuje ilościowy wykaz rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2016 -2018.

Tabela 21. Rodziny objęte pracą asystenta rodziny w latach 2016 -2018

	2016	2017	2018
Liczba zatrudnionych asystentów	1	1	1
liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	8	9	9
liczba dzieci objętych wsparciem asystenta rodziny	19	18	20

Dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Tuplicach

Główne problemy występujące w rodzinach objętych asystą rodzinną to: uzależnienia tj. alkohol, niewydolność wychowawcza, zaniedbania wychowawcze, niezaradność życiowa, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz przemoc. Każda rodzina objęta pomocą asystenta ma inne cele, zasoby i deficyty, do każdej z nich należy podchodzić indywidualnie, aby ustalić skuteczny plan działania z rodziną. Plan działania jest aktualizowany wspólnie z rodziną co miesiąc. W ten sposób na bieżąco asystent i rodzina mogą ocenić skuteczność współpracy. Podejmowana współpraca z rodzinami jest ukierunkowana na takie problemy jak:

- a) budowanie prawidłowych relacji w rodzinie,
- b) motywowanie rodzin do samodzielnej realizacji zadań,

- c) wprowadzanie treningu czystości,
- d) przeprowadzanie rozmów na temat wychowywania dzieci,
- e) prowadzenia treningu gospodarowania budżetem domowym,
- f) kontrola stanu zdrowia dzieci,
- g) poprawa sytuacji materialnej,
- h) motywowanie członków rodzin do podejmowania i utrzymywania terapii alkoholowej,
- i) pomoc w nauce dzieciom, pokazywanie pozytywnych wzorców spędzania czasu wolnego z dziećmi.

Prowadzona przez asystentów rodziny praca przyczyniła się do samodzielnego załatwiania spraw urzędowych, utrzymania abstynencji alkoholowej, poprawy sytuacji materialnej, poprawy sytuacji szkolnej dzieci, podjęcia terapii psychologicznej, poprawy sytuacji mieszkaniowej, pozyskanie pracy zarobkowej. Indywidualna praca z rodziną pozwoliła zmotywować rodziny do podjęcia działań, dawno lub w ogóle nie podejmowanych, jak również doprowadzić do wzrostu poczucia ich wartości i sprawczości.

W 2018 r. asystent rodziny wspierał 9 rodzin w tym 20 dzieci. Osiem rodzin współpracowało z asystentem dobrowolnie, 1 rodzina zobowiązana była do współpracy przez Sąd Rodzinny. Spośród tych 9 rodzin 7 objętych jest wsparciem powyżej 1 roku (4 od 2013 r., 2 od 2014 r., 1 od 2016 r.), 1 rodzina od 3-12 m-cy, 1 rodzina poniżej 3 m-cy.

Na przestrzeni lat 2013/2018 wsparciem asystenta objętych było 19 rodzin. Z 2 rodzinami zakończono współpracę ze względu na zmianę miejsca zamieszkania, w przypadku 8 rodzin dzięki pracy asystenta doszło do poprawy ich funkcjonowania w związku z czym wsparcie asystenta nie było już konieczne.

W ramach prowadzonych zadań asystent współpracował ze szkołami, przedszkolami, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, ośrodkami zdrowia, Sądem, policją, PCPR-em, pedagogiem szkolnym. Jeżeli nie ma możliwości zapewnienia dziecku odpowiedniej opieki ze strony rodziców biologicznych, należy stworzyć mu warunki maksymalnie zbliżone do środowiska rodzinnego. Takie możliwości stwarza system pieczy zastępczej.

Z terenu naszej gminy w pieczy instytucjonalnej na podstawie orzeczenia sądu zostało umieszczone 1 dziecko. W analizowanym okresie gmina ponosiła odpłatność za pobyt w pieczy zastępczej w 2016 r. w kwocie 20.859 zł.; w 2017 r. - 21.683 zł; w 2018 r. -18.610 zł. Powodem umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej było niewywiązywanie się rodzica biologicznego z prawidłowego sprawowania funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

4. Problemy ludzi starszych

Jednym z głównych problemów demograficznych w Polsce jest zjawisko starzenia się społeczeństwa. Według przewidywań GUS-u, liczba osób w wieku emerytalnym wzrośnie do co najmniej 9,6 miliona w 2035 roku, co stanowić będzie 26,7% całej populacji kraju. Zjawisko starzenia się społeczeństwa jest poważnym wyzwaniem dla polityki społecznej. Celem polityki senioralnej w Polsce, określonym w dokumencie „Długofalowa Polityka Senioralna w Polsce na lata 2014–2020”, jest wspieranie i zapewnienie możliwości aktywnego starzenia się w zdrowiu oraz możliwości prowadzenia w dalszym ciągu samodzielnego, niezależnego i satysfakcjonującego życia, nawet przy pewnych ograniczeniach funkcjonalnych.

Idąc w tym kierunku działania ośrodka pomocy społecznej w stosunku do ludzi w podeszłym wieku skierowane są na podtrzymanie ich sprawności ruchowej i intelektualnej oraz zaspokojenie podstawowych potrzeb, a także ich aktywności społecznej oraz łagodzenia trudności związanych z wiekiem.

Na terenie gminy Tuplice zamieszkuje 789 osób w wieku powyżej 60 roku życia, w tym 170 osób po 75 roku życia i w tym 18 osób powyżej 90 lat.

Mówiąc „osoby starsze” mamy na myśli osoby w wieku poprodukcyjnym. W grupie tej, oprócz problemów dotyczących ludzi starszych, mamy również do czynienia ze zmianami psychicznymi, wpływającymi na zdolność funkcjonowania w środowisku.

Sytuacja ludzi starszych w okresie szybkich zmian gospodarczych jest złożona i uwarunkowana takimi czynnikami jak : pogorszenie stanu zdrowia, opieka zdrowotna, zanik tradycji międzypokoleniowych, przemiany kulturowe, niekorzystne warunki życia i pogorszenie sytuacji materialnej. Towarzyszy temu brak

aktywności społecznej, osamotnienie, izolacja, nieporadność życiowa. Występuje stosownie do procesów poznawczych, sztywność schematów myślowych, mniejsza zdolność przystosowawcza do nowych sytuacji. W sferze uczuć pojawia się osłabienie zainteresowania innymi osobami, niestabilność emocjonalna, zmienność nastrojów, skłonność do depresji, egoizm, wzrost podejrzliwości i poczucie zagrożenia, postawa roszczeniowa, domaganie się pomocy. Uwzględniając specyfikę środowiska osób starszych istnieje konieczność stworzenia systemu, który będzie zaspokajał ich potrzeby. Biorąc pod uwagę zaobserwowaną sytuację, należy oczekiwać, że problemy związane z wiekiem będą w kolejnych latach ulegać w gminie Tuplice nasileniu. Osoby starsze są nadto bardziej narażone na choroby, tak więc problem starości wiąże się z problemem występowania niepełnosprawności i uzależnienia od pomocy innych.

Szczególną formą pomocy, kierowaną przede wszystkim do osób starszych, chorych i samotnych, które pozbawione są opieki i pomocy ze strony rodziny lub ta pomoc jest niewystarczająca, są usługi opiekuńcze.

Usługi te polegają na pomocy w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych tj. pranie, sprzątanie, zmiana bielizny pościelowej, przynoszenie opału, rozpalenie w piecu, przygotowywanie posiłków, robienie zakupów, pielęgnacji osobistej, załatwianie spraw urzędowych, kontakt z lekarzem, robienie opłat oraz zapewnieniu kontaktu z otoczeniem. Na terenie gminy usługi opiekuńcze świadczone są przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Tuplicach w ramach umów zleceń. Dzięki takiej formie zatrudnienia ośrodek może zapewnić elastyczny czas pracy dostosowany do potrzeb osób objętych wsparciem w godzinach porannych, południowych i popołudniowych oraz w dni wolne od pracy i święta. Jednak z drugiej strony specyfika tej pracy oraz godziny pracy powodują, że nie ma osób chętnych do świadczenia usług.

Z danych ośrodka wynika, że poziom usług w latach 2017-2018 jest na podobnym poziomie średnio 15 osób w ciągu roku. Niektóre osoby korzystają z usług przez cały rok, inne tylko przez pewien czas, co najlepiej widać w miesięcznych zestawieniach kart pracy. I tak w latach 2017/2018 ilość godzin w poszczególnych miesiącach wyglądała następująco:

Tabela 22. Wykaz godzin usług opiekuńczych w latach 2017/2018

Miesiąc	Ilość godzin 2016	Ilość godzin 2017	Ilość godzin 2018
Styczeń	94	379	322
Luty	103	322	414
Marzec	176	342	380
Kwiecień	199	193	271
Maj	229	234	328
Czerwiec	195	253	391
Lipiec	188	217	338
Sierpień	207	285	362
Wrzesień	238	375	347
Październik	227	309	330
Listopad	269	338	292
Grudzień	284	309	255
RAZEM	2.409	3.556	4.030

Dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Tuplicach

Koszt zatrudnienia opiekunek w poszczególnych latach wyglądał następująco: w 2016 r. - 49.716 zł (4 opiekunki, 15 osób), w 2017 r. - 54.829 zł (3 opiekunki + 3 krótkoterminowe, 15 osób), w 2018 r. - 67.372 zł (5 opiekunek, 15 osób).

Odnosząc się analogicznie do odpłatności jaką gmina ponosi za pobyt naszych mieszkańców w domu pomocy społecznej wyglądało to następująco: w 2016 r. - 8 osób na kwotę 125.352 zł, w 2017 r. - 6 osób na kwotę 141.083 zł, w 2018 r. - 8 osób na kwotę 234.496 zł. Koszty są nieporównywalne, dlatego najlepszym rozwiązaniem jest utrzymywać osoby jak najdłużej w środowisku lokalnym zapewniając im podstawową pomoc.

Do domu pomocy społecznej kwalifikowane są osoby wymagające całodobowej opieki, której ośrodek nie jest w stanie zapewnić a pozostawienie ich w środowisku mogłoby zagrozić ich życiu lub zdrowiu. Jednak

w dalszej perspektywie jest to nieuniknione, szczególnie jeżeli chodzi o osoby z zaburzeniami psychicznymi, demencją starczą czy osoby leżące.

Przy Ośrodku Pomocy Społecznej działa Klub Seniora z siedzibą w Tuplicach, z możliwością udziału seniorów z całej gminy. Kierownik ośrodka pełni nadzór nad funkcjonowaniem Klubu oraz jego prowadzeniem, jest to forma nieodpłatna. W różnego typu zajęciach i spotkaniach uczestniczy średnio 20 – 30 osób, deklaracje członków złożyło 35 osób. Zajęcia organizowane dla seniorów odbywają się w godzinach popołudniowych, od stycznia do grudnia. W 2018 r. były to:

- a) w każdy drugi czwartek miesiąca wyjazd na kręgielnię,
- b) w każdą trzecią środę miesiąca spotkanie wszystkich członków z kierownikiem (spotkania urodzinowe),
- c) w każdy czwarty wtorek miesiąca warsztaty manualne (do czerwca),
- d) w czerwcu i od września do grudnia w każdy poniedziałek tygodnia zajęcia ruchowe (aerobic, gimnastyka, itp.)

Dodatkowo w inne dni (w tym soboty, niedziele) jeżeli zachodzi taka potrzeba lub jest to związane z zaplanowanymi wyjazdami odbywają się inne spotkania, wyjazdy np. w styczniu zabawa taneczna (karnawałowa), w marcu wyjazd do Żagania na koncert „Don Vasył i gwiazdy cygańskiej pieśni” oraz do Zielonej Góry na balet „Jeziro łabędzie”, w kwietniu warsztaty na temat chorób nowotworowych i ognisko nad stawami w Łazach, w maju wyjazd do parku rododendronów w Cromlau, w lipcu zabawa taneczna, we wrześniu wyjazd do Zielonej Góry na przedstawienie „Nerwica natręctw”, w październiku Dni Seniora w Drzeniowie i Tuplicach, w listopadzie zabawa andrzejkowa. Warsztaty manualne i zajęcia ruchowe prowadzone są przez osoby zatrudnione na umowę zlecenie. Klub Seniora prowadzi kierownik ośrodka po godzinach pracy nieodpłatnie, do grudnia przepracowano 60 godzin (nadgodziny). Od stycznia do marca 2 razy w miesiącu po 2 godziny, potem w czerwcu i od września do grudnia w każdy poniedziałek tygodnia odbywały się zajęcia ruchowe (aerobic, stepy, fitness), prowadzone na umowę zlecenie. Seniorzy starają się sami organizować i aktywizować w mniejszych grupach np. wyjazdy na basen, do parku róż w Forście, do kina w Żarach. Wyjazdy w mniejszych grupach na basen, kręgielnię itp. organizują we własnym zakresie, natomiast wyjazdy liczniejszą grupą np. do Zielonej Góry, Cromlau organizowane są przez ośrodek (wynajem autokaru). Klub seniora jest dla wielu osób swoistą odskocznią od szarej codzienności, możliwością spotkania się ze znajomymi, wypicia kawy i porozmawiania przy kawie, wspólne obchodzenie urodzin pozytywnie wpływa na ich wzajemne relacje. Taka forma jest jak najbardziej wskazana dla dorosłej części naszej społeczności lokalnej. Chętnie uczestniczyliby w różnego typu spotkaniach z ciekawymi ludźmi np. spotkaniach autorskich, warsztatach i pogadankach tematycznych np. z kosmetyczką. Seniorzy z naszej gminy są bardzo aktywni i zainteresowani wycieczkami, rajdami, potrzebni są jednak do tego ludzie, którzy to zorganizują i poprowadzą. Niestety trudno jest znaleźć osoby, które nawet za odpłatnością poprowadzą zajęcia ponieważ na naszym terenie mało jest osób z danymi kwalifikacjami, a z dalej położonych miejscowości nie są zainteresowani głównie ze względu na koszty dojazdu. Spotkania z ciekawymi ludźmi, czy pokazy, prezentacje również są kosztowne. Nasze położenie daleko od większych miast niestety jest dla nas utrudnieniem.

CZĘŚĆ V.

PROBLEMY SPOŁECZNE W UJĘCIU BADANIA OPINII MIESZKAŃCÓW GMINY TUPLICE

W ramach diagnozy problemów społecznych Gminy zostały przeprowadzone badania ankietowe mające na celu poznanie opinii mieszkańców na temat sytuacji społecznej gminy. Ankiety ewaluacyjne stanowią nieodłączny element diagnozy problemów społecznych, pojawiających się na terenie Gminy. W badaniu wzięło udział 39 mieszkańców (32 kobiety, 7 mężczyzn), którzy wypełnili anonimowe ankiety odnosząc się do wybranych zagadnień.

Uczestników badania poproszono o wskazanie problemów, które najbardziej uwidaczniają się w gminie oraz w jakim stopniu są zadowoleni z warunków życia w gminie.

W sferze wsparcia dla osób starszych wskazano na potrzebę świadczenia usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania przez ośrodek pomocy społecznej, zapewnienie działalności klubu seniora bądź innej tego typu placówki, organizowanie zajęć, warsztatów dla seniorów, większy wybór lekarzy specjalistów w miejscowym ośrodku zdrowia, więcej opiekunek dla osób wymagających pomocy. Jako problemy wskazano: problem z dojazdem do lekarzy i innych instytucji, problemy zdrowotne, samotność-izolację, brak zajęć.

W sferze wsparcia dzieci i młodzieży respondenci opowiedzieli się za utrzymaniem istniejących świetlic środowiskowych i tworzeniem nowych, reanimacją gminnego ośrodka kultury, organizacją wyjazdów (basen, kino), wycieczek, kino plenerowe w wakacje, więcej imprez sportowych, więcej boisk (orlików) na terenie gminy. Jako problemy w tej sferze wskazano: ograniczony dostęp do placówek kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych, brak miejsc spotkań dla młodzieży, brak możliwości dokształcania się.

W sferze dostrzeżonych problemów w rodzinach największym jest rozbitcie rodzin poprzez wyjazdy zagraniczne do pracy i ograniczony dostęp do pomocy specjalistycznej, a w drugiej kolejności bezrobocie, alkoholizm i bezradność życiowa. Jako rozwiązania podano więcej mieszkań komunalnych i socjalnych, aktywizacja zawodowa bezrobotnych, lepsze zarobki i więcej pracy w Polsce, poradnictwo dla rodziców, prace społeczne, szkolenia, w tym komputerowe, językowe, wózki widłowe, księgowość.

W sferze ochrony zdrowia 28 osób było zdania, że na terenie gminy jest niezadawalająca dostępność lekarzy specjalistów, według nich brakuje ginekologa, kardiologa, stomatologa. Problemem są też długie kolejki do lekarzy specjalistów, na rehabilitację oraz brak komunikacji.

Respondenci widzą też problemy w sferze uzależnień i przemocy uważając, że najskuteczniejszymi działaniami mającymi wpływ na rozwiązanie problemów jest m.in. współpraca z policją, organizacjami i instytucjami pomagającymi osobom uzależnionym, kształtowanie świadomości dorosłych, młodzieży i dzieci w tym kierunku, organizowanie wolnego czasu dzieciom i młodzieży oraz wszelkiego rodzaju wsparcie, w tym prawne, psychologiczne, terapeutyczne

Respondenci jako problem w działalności gminnej biblioteki publicznej wskazali brak nowości wydawniczych, fachowej literatury i spotkań z ciekawymi ludźmi.

Ankietowani mieli się również wypowiedzieć w kwestiach zaangażowania w życie społeczne. Siedemnaście osób opowiedziało się za tym prowadzone były działania angażujące społeczność lokalną we wspólne rozwiązywanie problemów tj. pomoc osobom starszym i samotnym, stosunki międzysąsiedzkie, problemy danych miejscowości, tylko trzy osoby były na nie.

W kwestii działań gminy, które mogą pozytywnie wpłynąć na rozwiązanie problemów społecznych dziewiętnaście osób wskazało organizowanie kursów i szkoleń dla osób poszukujących pracy, siedemnaście osób wskazało pozyskiwanie środków unijnych, trzynaście osób wskazało wykorzystanie budynków gminy na nowe inwestycje społeczne i podjęcie działań na rzecz aktywizacji społeczności gminy oraz poszczególnych wsi.

Celem jaki gmina powinna sobie postawić w zakresie osiągnięcia łądy społecznej jest w pierwszej kolejności poprawa warunków życia i funkcjonowania mieszkańców, w drugiej kolejności tworzenie warunków ku temu, by każdy brał życie w swoje ręce, w trzeciej kolejności integracja społeczności lokalnej.

Ponieważ na powyższe cele uwagę zwrócili sami mieszkańcy powinny one być uwzględnione w opracowywanej strategii.

CZĘŚĆ VI.

ANALIZA SWOT

Pierwszym elementem analizy SWOT jest ocena zasobów gminy, która pozwala na identyfikację jej mocnych i słabych stron. Ważnym aspektem tego typu analizy jest określenie zasobów charakterystycznych dla Gminy, które wyróżniają ją na tle innych. Są to dziedziny działalności, które tworzą pozytywny wizerunek instytucji oraz gminy.

Analiza SWOT, ocenia zarówno wewnętrzne jak i zewnętrzne czynniki wpływające na działania związane z programowaniem strategii.

Szanse – to zewnętrzne zjawiska i tendencje występujące w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane, będą impulsem rozwoju oraz osłabią negatywne zjawiska.

Zagrożenia – to zewnętrzne zjawiska postrzegane jako bariery dla rozwoju, utrudnienia, dodatkowe koszty działania.

Mocne strony – wynikają z uwarunkowań wewnętrznych, które w pozytywny sposób wyróżniają gminę spośród innych.

Słabe strony – to konsekwencje ograniczeń zasobów i niedostatecznego ukształtowania uwarunkowań.

Słabymi stronami określane są te aspekty funkcjonowania, które ograniczają sprawność i mogą blokować rozwój instytucji oraz gminy. Poznanie szans i zagrożeń płynących z otoczenia stanowi drugi etap analizy SWOT. Szansami są wszystkie wydarzenia i procesy w otoczeniu, które tworzą sprzyjającą dla instytucji oraz gminy sytuację. Dodatkowo są to takie kierunki działalności, które mogą przynieść w przyszłości pozytywne społeczne efekty. Za zagrożenia przyjmuje się zbiór wydarzeń i procesów, które tworzą niekorzystne dla instytucji oraz gminy sytuacje w otoczeniu społecznym. Zagrożenia postrzegane są jako bariery, utrudnienia i możliwości niebezpieczeństwa, które ograniczają rozwój.

Przedstawiona analiza obejmuje następujące obszary:

- 1) pomoc społeczna, wsparcie rodzin i bezrobocie,
- 2) niepełnosprawność, ochrona zdrowia, pomoc osobom starszym,
- 3) kultura, sport i edukacja,
- 4) uzależnienia i przemoc.

W wyniku analizy strategicznej przedstawionej metodą SWOT otrzymano następujące rezultaty:

Tabela 23. Pomoc społeczna, wsparcie rodzin i bezrobocie

Mocne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizowanie przez PUP programów na rzecz osób bezrobotnych. 2. Wzrost liczby ofert pracy w PUP. 3. Spadek liczby osób bezrobotnych na terenie gminy. 4. Współpraca OPS z PUP w zakresie organizacji prac społeczno – użytecznych, szkoleń. 5. Sprawny system udzielania świadczeń socjalnych (m.in.: świadczenia z pomocy społecznej, świadczenia rodzinne, świadczenia wychowawcze, FA, dodatki mieszkaniowe i energetyczne oraz inne przewidziane przepisami prawa). 6. Umiejętność reagowania w sytuacjach kryzysowych . 7. Tworzenie podstaw dla lokalnej polityki prorodzinnej (np. Karta Dużej Rodziny) 8. Praca socjalna. 9. Wsparcie asystenta rodziny w rodzinach dysfunkcyjnych. 10. Umożliwienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających takiego wsparcia. 11. Dobrze wykwalifikowana i doświadczona kadra pracowników służb społecznych. 12. Dostęp do bazy danych o schroniskach i noclegowniach. 13. Dobra baza lokalowa i dobre warunki pracy. 14. Praca na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych ze strony asystenta rodziny. 15. Dobre funkcjonowanie istniejących świetlic środowiskowych. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niski poziom aktywności bezrobotnych. 2. Niewystarczająca skuteczność aktywizacji zawodowej i społecznej. 3. Brak atrakcyjnych warunków do zatrudniania młodych mieszkańców gminy i wykształconych kobiet. 4. Niskie wykształcenie i brak kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych. 5. Zjawisko utrzymującego się długotrwałego bezrobocia. 6. Migracja mieszkańców do miast i innych państw w celach zarobkowych. 7. Brak połączeń publicznych środków transportu do zaoferowanych miejsc pracy osobom bezrobotnym. 8. Występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia i ubóstwa 9. Niewystarczająca koordynacja i podejmowanie działań systemowych w zakresie rozwiązywania problemów społecznych. 10. Bezradność, roszczeniowość, słaba motywacja oraz niechęć do zmian jako postawy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. 11. Występowanie zjawiska pokoleniowego dziedziczenia wyuczonej bezradności. 12. Niewydolność opiekuńczo-wychowawcza rodziców. 13. Niewystarczająca ilość lokali socjalnych. 14. Problemy społeczne wynikające z funkcjonowania niepełnych rodzin będących skutkiem emigracji zarobkowej. 15. Niski poziom wykształcenia osób

	<p>zagrożonych i wykluczonych społecznie.</p> <p>16. Niskie płace pracowników pomocy społecznej.</p> <p>17. Niska motywacja do dodatkowych działań wykraczających poza zakres podstawowych obowiązków.</p> <p>18. Zbyt duża biurokratyzacja i czasochłonność prowadzonych postępowań administracyjnych.</p> <p>19. Brak możliwości skorzystania przez pracowników z superwizji, bądź sesji terapeutycznych.</p> <p>20. Brak specjalistów: psycholog, mediator, superwizor, prawnik, terapeuta.</p> <p>21. Zbyt mała współpraca między OPS a organizacjami pozarządowymi.</p> <p>22. Niskie aspiracje edukacyjne rodziców w odniesieniu do swoich dzieci .</p> <p>23. Brak żłobka publicznego dla dzieci.</p> <p>24. Brak świetlic we wszystkich sołectwach.</p> <p>25. Brak dobrej oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.</p> <p>26. Brak osób chętnych do pracy z dziećmi w godzinach popołudniowych.</p>
Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój przedsiębiorczości lokalnej. 2. Wprowadzenie nowych form aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych. 3. Podnoszenie kwalifikacji przez osoby bezrobotne. 4. Promowanie mikro przedsiębiorstw i tworzenie przyjaznych form prawnych dla samo zatrudnienia. 5. Programy na rzecz aktywizacji i zatrudnienia. 6. Możliwość zatrudnienia w ramach stażu. 7. Możliwość finansowania działań ze środków UE. 8. Prospołeczna polityka państwa. 9. Zwiększona dostępność do środków zewnętrznych służących rozwiązywaniu konkretnych problemów społecznych. 10. Pełne wykorzystanie dotacji z UE 11. Wzrost wykształcenia społeczeństwa. 12. Podwyższenie jakości życia. 13. wywołujących określone problemy społeczne. 14. Poprawa spójności społecznej. 15. Dostrzeżenie problemów i potrzeb osób ubogich przez społeczność lokalną. 16. Objęcie osób bezdomnych fachową pomocą. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niepewna sytuacja gospodarcza kraju i państw Unii Europejskiej. 2. Wysokie koszty pracy. 3. Niskie zarobki. 4. Sezonowość rynku pracy. 5. Narastanie zjawiska wyuczonej bezradności. 6. Występowanie szarej strefy zatrudnienia - nielegalne zatrudnienie. 7. Słaba motywacja do podnoszenia kwalifikacji zawodowych społeczeństwa. 8. Duża liczba umów cywilno-prawnych. 9. Łamanie praw pracowniczych. 10. Dalszy wzrost poziomu emigracji zarobkowej (w tym wykształconej młodzieży). 11. Zjawisko wykluczenia społecznego w grupach długotrwale bezrobotnych. 12. Powiększanie się dysfunkcji rodzinnych. 13. Powierzanie coraz to nowych zadań gminom bez zapewnienia odpowiednich środków na ich realizację. 14. Niestabilność prawa, zmiany przepisów, niespójna wykładnia prawa. 15. Apatia społeczna wobec problemów społecznych. 16. Brak poczucia bezpieczeństwa. 17. Brak kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. 18. Stereotyp wizerunku pomocy społecznej.

	<p>19. Brak zainteresowania wolontariatem.</p> <p>20. Wzrost kosztów opłat za schroniska i DPS.</p> <p>21. Brak wykształconej kadry chętnej do pracy m.in. psychologów, pracowników socjalni, terapeuci, instruktorzy.</p> <p>22. Niskie płace w stosunku do wysokich wymagań kwalifikacyjnych.</p> <p>23. Przemoc w rodzinie, ubóstwo .</p> <p>24. Eurosieroctwo.</p> <p>25. Przejmowanie złych wzorców i postaw od starszych, z Internetu itp. np. używanie wulgaryzmów, używki, wyuczona bezradność i bezrobocie, przyjmowanie stylu życia swoich idoli.</p> <p>26. Niewydolność opiekuńczo-wychowawcza części rodziców.</p>
--	---

Tabela 24. Niepełnosprawność, ochrona zdrowia, pomoc osobom starszym

Mocne strony	Słabe strony
<p>1. Informowanie osób niepełnosprawnych z gminy o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy.</p> <p>2. Dysponowanie kadrami pracowników świadczących opiekę i udzielających wsparcia osobom niepełnosprawnym.</p> <p>3. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością (nauczanie indywidualne, grupy i klasy integracyjne).</p> <p>4. Działalność Klubu Seniora.</p> <p>5. Zapewnienie osobom starszym wymagającym całodobowej opieki miejsca w DPS.</p> <p>6. Dobry dostęp do lekarza rodzinnego.</p> <p>7. Dostępność do aptek w Tuplicach i Trzebielu.</p> <p>8. Organizowanie badań profilaktycznych odpłatnych.</p> <p>9. Realizacja programów profilaktycznych i zdrowotnych w szkołach.</p> <p>10. Zapewnienie w placówkach oświatowych gminy opieki higienistyczno-pielęgniarskiej.</p> <p>11. Wzrost świadomości społecznej z zakresu zdrowego stylu życia.</p>	<p>1. Bariery architektoniczne w obiektach użyteczności publicznej.</p> <p>2. Wysokie koszty likwidacji barier architektonicznych.</p> <p>3. Długi czas oczekiwania na zabiegi rehabilitacyjne w ramach NFZ.</p> <p>4. Wzrost liczby osób niepełnosprawnych.</p> <p>5. Niska motywacja do podejmowania pracy przez osoby niepełnosprawne.</p> <p>6. Mała ilość miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.</p> <p>7. Brak analizy warunków codziennego funkcjonowania osób starszych w gminie.</p> <p>8. Słaby dostęp do specjalistycznego leczenia i rehabilitacji.</p> <p>9. Brak mieszkań dostosowanych dla potrzeb osób starszych.</p> <p>10. Niska aktywność społeczna osób starszych.</p> <p>11. Rosnące zapotrzebowanie na usługi zdrowotne w związku ze starzeniem się społeczeństwa i wzrostem odsetka osób powyżej 65 roku życia w populacji.</p> <p>12. Brak wolontariuszy wspierających osoby starsze w ich codziennym życiu.</p> <p>13. Brak wykwalifikowanej kadry do świadczenia usług opiekuńczych.</p> <p>14. Brak środków finansowych na ochronę zdrowia.</p> <p>15. Brak w ośrodku zdrowia innych specjalistów, jest tylko lekarz rodzinny.</p> <p>16. Brak ogólnie dostępnych i nieodpłatnych programów profilaktycznych dla różnych grup np. seniorzy, młodzież.</p>

	17. Niektóre programy profilaktyczne skierowane do zawężonej grupy np. mammografia dla kobiet w wieku 50-69 lat.
Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzrost świadomości społeczeństwa na temat problemu niepełnosprawności. 2. Upowszechnianie informacji dotyczących problemów osób niepełnosprawnych oraz ich praw. 3. Integracja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych. 4. Wzrost poziomu wykształcenia osób niepełnosprawnych. 5. Likwidacja barier architektonicznych w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych oraz w budynkach użyteczności publicznej (możliwość pozyskiwania środków z PFRON i UE oraz innych środków pozabudżetowych). 6. Posiadanie wiedzy przez osoby starsze o dostępnych formach pomocy. 7. Możliwość uzyskania pomocy ze strony rodziny przez osoby starsze. 8. Wystarczająca w stosunku do potrzeb osób starszych z gminy dostępność miejsc w domach pomocy społecznej. 9. Dostrzeżenie przez społeczność lokalną problemów i potrzeb osób starszych. 10. Promocja zdrowego stylu życia. 11. Powstanie kolejnej placówki opiekuńczo – pielęgnacyjnej w powiecie. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niespójny, rozproszony system orzecznictwa (ZUS, KRUS, PZON). 2. Kierowanie się stereotypami wobec osób niepełnosprawnych. 3. Wykluczenie osób niepełnosprawnych z życia społecznego oraz z rynku pracy. 4. Niska aktywność osób niepełnosprawnych i ich rodzin. 5. Pogarszająca się kondycja ekonomiczna gospodarstw domowych osób niepełnosprawnych i ich rodzin. 6. Wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym w społeczności gminy. 7. Ubóstwo wśród osób starszych, wykorzystywanie ekonomiczne i emocjonalne przez młodsze pokolenie. 8. Niska kwota zasiłków dla osób starszych zagrożonych długotrwałą chorobą lub osób opiekujących się takimi osobami. 9. Niski poziom włączenia społecznego osób starszych. 10. Brak osób chętnych do świadczenia usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania. 11. Wzrastająca liczba osób starszych wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania. 12. Wzrastająca liczba osób starszych wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych w domach pomocy społecznej, co generuje duże koszty dla gminy. 13. Ucieczka lekarzy za granicę. 14. Brak zainteresowania profilaktyką i promocją zdrowia ze strony mieszkańców, 15. Zły stan zdrowia mieszkańców gminy. 16. Niewystarczający zakres świadczeń medycznych dostępnych w gminie. 17. Ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki medycznej. 18. Wysokie koszty opieki medycznej. 19. Niewydolność systemu ubezpieczenia społecznego.

Tabela 25. Kultura, sport, edukacja

Mocne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizowanie na terenie imprez i wydarzeń o charakterze lokalnym, regionalnym. 2. Działalność klubu sportowego na terenie gminy. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Słabe zaangażowanie społeczne, zniechęcenie mieszkańców 2. Zanik zainteresowania kulturą wśród młodzieży.

<p>3. Dobra promocja gminy.</p> <p>4. Funkcjonowanie Biblioteki Publicznej w Tuplicach.</p> <p>5. Stwarzanie przez gminę mieszkańcom możliwości zaspokojenia potrzeb w zakresie kultury, sportu i rekreacji.</p> <p>6. Wykształcona i ciągle doskonaląca się kadra szkoły i przedszkola .</p> <p>7. Oferowanie uczniom różnych kół zainteresowań i przedmiotowych w szkole podstawowej.</p> <p>8. Dobrze zorganizowany dojazd uczniów do szkół.</p> <p>9. Szeroka oferta pomocy psychologiczno-pedagogicznej.</p> <p>10. Monitorowanie zapotrzebowania na opiekę przedszkolną.</p> <p>11. Dobra baza lokalowa szkoły i przedszkola.</p> <p>12. Organizowanie spotkań profilaktycznych.</p> <p>13. Dożywianie uczniów w szkole.</p> <p>14. Monitoring zewnętrzny szkoły.</p>	<p>3. Ograniczone możliwości dostępu do infrastruktury sportowej i rekreacyjnej dla osób dorosłych i młodzieży.</p> <p>4. Brak wykwalifikowanej kadry instruktorskiej i trenerskiej.</p> <p>5. Mała aktywność organizacji pozarządowych.</p> <p>6. Brak żłobka.</p> <p>7. Brak czynnych świetlic wiejskich.</p> <p>8. Dowozy dzieci do szkoły uniemożliwiają lub utrudniają korzystanie z oferty pozalekcyjnej przez część dzieci.</p> <p>9. Brak oferty spędzania czasu wolnego dla młodzieży i seniorów.</p> <p>10. Małe zainteresowanie rodziców spotkaniami z nauczycielami.</p> <p>11. Brak zainteresowania rodziców problemami dzieci i młodzieży.</p> <p>12. Brak czasu i pomysłu na wspólne spędzanie czasu rodzic – dziecko.</p> <p>13. Brak środków na pomoce dydaktyczne i audiowizualne np. tablice multimedialne, laptopy oraz do pracowni językowych, chemiczno-fizycznej.</p> <p>14. Brak nowości wydawniczych i literatury fachowej w bibliotece gminnej.</p> <p>15. Brak spotkań z ciekawymi ludźmi w ramach działalności biblioteki.</p>
Szanse	Zagrożenia
<p>1. Upowszechniający się aktywny i zdrowy model życia.</p> <p>2. Aktywność społeczna mieszkańców gminy.</p> <p>3. Zwiększający się dostęp do oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej dla mieszkańców gminy.</p> <p>4. Działalność świetlicy szkolnej i świetlic środowiskowych.</p> <p>5. Otworzenie się dla mieszkańców świetlic wiejskich.</p> <p>6. Reanimacja Gminnego Ośrodka Kultury.</p> <p>7. Większy dostęp do infrastruktury sportowej i rekreacyjnej dla osób dorosłych i młodzieży.</p> <p>8. Zwiększenie się wykwalifikowanej kadry instruktorskiej i trenerskiej.</p>	<p>1. Niedostateczna liczba specjalistów.</p> <p>2. Ograniczone środki budżetowe na realizację zadań bieżących w zakresie sportu i kultury.</p> <p>3. Bierność i izolacja społeczna.</p> <p>4. Brak komunikacji pomiędzy miejscowościami.</p> <p>5. Emigracja z gminy osób wykształconych.</p> <p>6. Brak dobrego połączenia z miastami (Żary, Lubsko).</p> <p>7. Eurosieroctwo.</p>

Tabela 26. Uzależnienia i przemoc

Mocne strony	Słabe strony
<p>1. Organizowanie zajęć profilaktycznych w szkołach.</p> <p>2. Istnienie bazy wspierającej – Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych i współuzależnionych.</p> <p>3. Istnienie bazy leczenia odwykowego w</p>	<p>1. Brak miejsc pobytu dla ofiar przemocy.</p> <p>2. Brak wykwalifikowanej kadry terapeutycznej.</p> <p>3. Duża dostępność alkoholu i używek.</p> <p>4. Niskie nakłady z budżetu gminy na specjalistów.</p> <p>5. Niechęć osób uzależnionych do podjęcia</p>

<p>powiecie i województwie.</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Kampanie społeczne na rzecz zdrowego i pozbawionego używek życia. 5. Kierowanie osób uzależnionych na leczenie odwykowe. 6. Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego 7. Realizacja procedury „Niebieskiej Karty”. 8. Realizacja Gminnego Programu Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie. 9. Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Programu Przeciwdziałania Narkomanii. 10. Dostęp do pedagoga w szkole i terapeuty w Punkcie konsultacyjnym. 11. Punkt pomocy prawnej. 	<p>leczenia odwykowego i brak potrzeby wyjścia z nałogu.</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Utrudniony dostęp do placówek terapii i leczenia dla uzależnionych i ich rodzin (słabo rozwinięta sieć komunikacyjna). 7. Niski poziom świadomości społeczeństwa w zakresie problemu przemocy w rodzinie. 8. Tolerancja społeczeństwa na stosowanie przemocy w rodzinie. 9. Niewystarczający dostęp do specjalistów, szczególnie psychologa, terapeuty, prawnika. 10. Wycofywanie zawiadomień o popełnianiu przestępstwa przez ofiary przemocy domowej. 11. Koncentracja na przemocy pomiędzy dorosłymi, a niedostateczne zauważanie przemocy wobec dziecka i jego sytuacji w rodzinie. 12. Brak świetlic w każdej miejscowości z odpowiednią ofertą zajęć. 13. Brak grup samopomocowych. 14. Nieefektywne działania profilaktyczno – korekcyjne dla osób dorosłych.
Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Traktowanie uzależnienia w kategoriach problemu społecznego, 2. Moda na zdrowy styl życia. 3. Przestrzeganie przez pracowników punktów sprzedaży napojów alkoholowych obowiązków wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości. 4. Zmiana przepisów dotyczących leczenia zamkniętego. 5. Zapewnienie wystarczającej pomocy psychologicznej dla osób uzależnionych i współuzależnionych. 6. Kampanie informacyjne i programy edukacyjne dotyczące zwiększenia wiedzy oraz świadomości społeczeństwa. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niska efektywność i skuteczność działań na rzecz osób uzależnionych. 2. Moda wśród ludzi młodych na używki. 3. Zły przykład dawany przez dorosłych. 4. Ogólnie dostępna reklama używek. 5. Łatwy dostęp do używek i pojawienie się nowych środków odurzających. 6. Niekontrolowany dostęp dzieci i młodzieży do Internetu. 7. Obawa rodzin przed ujawnieniem problemu przemocy lub alkoholizmu w środowisku. 8. Brak poczucia bezpieczeństwa u osób dotkniętych przemocą i świadków przemocy. 9. Poczucie bezkarności u sprawców przemocy. 10. Negatywne stereotypy dotyczące ofiary przemocy domowej. 11. Występujące sprzeczności pomiędzy istniejącymi przepisami prawa, a możliwością ich wykonania w praktyce. 12. Bierna postawa ofiar i sprawców wobec instytucji oferujących pomoc. 13. Brak reakcji społeczeństwa oraz przyzwolenie na przejawy demoralizacji dzieci i młodzieży.

Przeprowadzona powyżej syntetyczna analiza SWOT wskazuje na występowanie problemów w sferze społecznej. Zdiagnozowane deficyty ujawniają się w różnych obszarach i dotyczą zarówno niedostatków infrastrukturalnych, jak i problemów zależnych od tzw. czynników miękkich (społecznych). Jednocześnie jednak Gmina Tuplice posiada zauważalny potencjał, który właściwie wykorzystany może przesądzić o rozwoju sfery społecznej w przyszłości. W rezultacie wskazana jest aktywna strategia władz gminy

koncentrująca się na wsparciu endogenego (wewnętrznego) potencjału, przy jednoczesnym wykorzystaniu zewnętrznych źródeł finansowania.

CZEŚĆ VII.

MISJA

Misja jakiej podejmuje się Gmina Tuplice na lata 2019 – 2028 w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest następująca:

Otwartość gminy na potrzeby społeczne szansą na aktywność, lepsze warunki życia, wzrost bezpieczeństwa i jakości funkcjonowania oraz wszechstronny rozwój jej mieszkańców

Celem strategii są działania długookresowe i długofalowe, polegające na inwestycji w kapitał ludzki, system edukacji, aktywizację lokalnych społeczności, poprawę poziomu i jakości życia oraz bezpieczeństwo, co przekłada się na działania na rzecz włączenia społecznego, aktywizacji zawodowej, rozwoju usług społecznych oraz kształtowania lokalnego rynku pracy. Na szczególną uwagę zasługują osoby, które z takich czy innych przyczyn samodzielnie nie są w stanie włączyć się w szereg przemian podnoszących warunki życiowe społeczności lokalnej. Specjalistyczne wsparcie tych osób stworzy im szansę do rozwoju, a co za tym idzie przełoży się na spadek patologii społecznych w gminie. Zakres zadań związanych ze sferą społeczną oddziałującą na standard życia mieszkańców jest bardzo szeroki.

Kompleksowa pomoc osobom z problemami społecznymi powinna opierać się ponadto na profilaktyce, systematycznym monitorowaniu sytuacji społecznej i wczesnym reagowaniu na dostrzegane deficyty. Szczegółowa diagnoza i analiza sytuacji społecznej Gminy Tuplice połączona z badaniami ankietowymi, pozwoliła wyodrębnić trzy cele strategiczne:

Cel strategiczny 1:

Wsparcie rodzin w ich prawidłowym funkcjonowaniu w środowisku poprzez sprawną pomoc społeczną, zapobieganie uzależnieniom i przemocy oraz wspieranie działań związanych z kulturą, edukacją i ochroną zdrowia.

Cel strategiczny 2:

Przeciwdziałanie i zapobieganie negatywnym zjawiskom ubóstwa, bezrobocia i bezdomności oraz ograniczanie ich skutków.

Cel strategiczny 3:

Wspieranie osób starszych i niepełnosprawnych poprzez podejmowanie działań zmierzających do utrzymania ich w środowisku zamieszkania oraz zapewnienie im udziału w życiu społecznym.

CZEŚĆ VIII.

CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE I KIERUNKI DZIAŁANIA

1. Cel strategiczny 1:

Wsparcie rodzin w ich prawidłowym funkcjonowaniu w środowisku poprzez sprawną pomoc społeczną, zapobieganie uzależnieniom i przemocy oraz wspieranie działań związanych z kulturą, edukacją i ochroną zdrowia.

Cele operacyjne:

- 1) Podnoszenie umiejętności osób i rodzin w ich funkcjonowaniu poprzez sprawną pomoc społeczną.
- 2) Niesienie wsparcia osobom i rodzinom w walce z problemami uzależnień i przemocy.
- 3) Poprawa jakości kształcenia.
- 4) Wspieranie działań w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców.
- 5) Wspieranie działań w zakresie kultury.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

Podnoszenie umiejętności osób i rodzin w ich funkcjonowaniu poprzez sprawną pomoc społeczną:

- 1) Zwiększenie dostępności do poradnictwa specjalistycznego, w tym psychologicznego, pedagogicznego i prawnego.
- 2) Objęcie wsparciem (finansowym, rzeczowym) wszystkich osób i rodzin wymagających pomocy.
- 3) Ułatwienie dostępu do przedszkola rodzicowi samotnie wychowującemu dzieci i rodzicom pracującym.
- 4) Systematyczna praca z rodzinami potrzebującymi wsparcia poprzez pracę socjalną.
- 5) Systematyczna współpraca z innymi jednostkami i instytucjami pracującymi w obrębie rodzin m.in. szkołą, przedszkolem, Sądem Rejonowym i kuratorami, służbą zdrowia, Policją, organizacjami pozarządowymi.
- 6) Systematyczne podnoszenie kwalifikacji pracowników socjalnych i asystentów rodziny w celu zapewnienia skutecznej pomocy rodzinom objętym ich wsparciem oraz racjonalizacja systemu wynagrodzeń.
- 7) Informowanie radnych i decydentów o istniejących potrzebach i kwestiach społecznych.
- 8) Sprawne działanie Placówek Wsparcia Dziennego na terenie gminy.
- 9) Wsparcie asystenta rodziny w rodzinach dysfunkcyjnych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

Niesienie wsparcia osobom i rodzinom w walce z problemami uzależnień i przemocy.

- 1) Zapewnienie wsparcia psychologicznego, terapeutycznego, prawnego sprawcom i ofiarom problemów uzależnień i przemocy.
- 2) Organizowanie spotkań o charakterze profilaktycznym w szkołach.
- 3) Wspieranie działalności Punktu Konsultacyjnego dla osób z problemem przemocy oraz uzależnionych i współuzależnionych.
- 4) Organizowanie kampanii na rzecz zdrowego i pozbawionego używek życia.
- 5) Wspieranie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- 6) Ułatwienie dostępu do programów korekcyjnych dla sprawców przemocy.
- 7) Systematyczna współpraca z Policją, instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób i rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie, problemami alkoholowymi i narkomanią.
- 8) Wspieranie i współuczestniczenie w realizacji Gminnego Programu przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.
- 9) Sprawne reagowanie w sytuacjach kryzysowych.
- 10) Sprawna realizacja procedury Niebieskiej Karty przez uprawnione jednostki.
- 11) Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Programu Przeciwdziałania Narkomanii.
- 12) Kontrola punktów sprzedaży napojów alkoholowych pod kątem przestrzegania obowiązków wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości.
- 13) Kierowanie osób uzależnionych na leczenie odwykowe.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.

Poprawa jakości kształcenia:

- 1) Podnoszenie poziomu i jakości kształcenia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich i pedagogów szkolnych.
- 2) Zapewnienie dzieciom wymagającym wsparcia dostępu do specjalistów, takich jak pedagog, logopeda czy psycholog.
- 3) Prowadzenie zajęć wyrównawczych.
- 4) Działalność świetlic środowiskowych dla dzieci i młodzieży.

- 5) Prowadzenie nauczania integracyjnego i indywidualnego dla dzieci niepełnosprawnych .
- 6) Rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów
- 7) Zapewnienie opieki pielęgniarki szkolnej.
- 8) W miarę możliwości doposażenie szkół w nowoczesny sprzęt i środki dydaktyczne ułatwiający dostęp do edukacji osób z różnych grup wiekowych.
- 9) Dobrze zorganizowany dojazd uczniów do szkół.
- 10) Monitorowanie zapotrzebowania na opiekę przedszkolną.
- 11) Zapewnienie dobrych warunków lokalowych dla uczniów i pedagogów.
- 12) Prowadzenie dożywiania w szkole i przedszkolu.
- 13) Organizowanie spotkań i zajęć o szeroko rozumianej tematyce profilaktycznej.

Kierunki działań do celu operacyjnego 4.

Wspieranie działań w zakresie ochrony zdrowia:

- 1) Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.
- 2) Zapewnienie mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej oraz w miarę możliwości ułatwienie dostępu do lekarzy specjalistów.
- 3) Rozszerzenie zakresu usług pielęgniarstwa środowiskowego na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.
- 4) Realizacja programów profilaktycznych i zdrowotnych w szkołach.
- 5) Organizowanie badań profilaktycznych odpłatnych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 5.

Wspieranie działań w zakresie kultury:

- 1) Dalsze funkcjonowanie z szeroką ofertą czytelnictwa i zajęciową Biblioteki Publicznej.
- 2) Reaktywacja Gminnego Ośrodka Kultury i ciekawą ofertą zajęciową.
- 3) Organizowanie na terenie gminy imprez o charakterze sportowym i kulturalnym.
- 4) Zachęcenie mieszkańców do samodzielnej organizacji imprez na terenie sołectw.
- 5) Otworzenie się dla mieszkańców świetlic wiejskich.
- 6) Zatrudnienie wykwalifikowanej kadry instruktorskiej i trenerskiej.
- 7) Zapewnienie dostępu do infrastruktury sportowej i rekreacyjnej dla dorosłych i młodzieży.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2019-2028.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, Samorządowe Przedszkole, Szkoła Podstawowa, Gminna Biblioteka Publiczna, stowarzyszenia, świetlice.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, specjaliści różnych dziedzin, placówki ochrony zdrowia, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, Parafialny Zespół CARITAS, społeczność lokalna, stowarzyszenia, organizacje pozarządowe i inne podmioty.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba czytelników korzystających z biblioteki,
- liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych, świadczeń wychowawczych i innych przewidzianych przepisami prawa,
- liczba imprez zorganizowanych przez społeczność lokalną,
- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną,
- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
- liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych,
- liczba interwencji przeprowadzonych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego,
- liczba nauczycieli i pedagogów szkolnych doskonalących swoje kwalifikacje zawodowe,
- liczba uczniów uczęszczających do klas integracyjnych,
- liczba dzieci objętych wsparciem asystenta rodziny,
- liczba dzieci uczęszczających do świetlic środowiskowych,
- liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym,
- liczba osób uzależnionych skierowanych na leczenie odwykowe
- liczba programów profilaktycznych i zdrowotnych w szkołach
- liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej.

2. Cel strategiczny 2:

Przeciwdziałanie i zapobieganie negatywnym zjawiskom ubóstwa, bezrobocia i bezdomności oraz ograniczanie ich skutków.

Cele operacyjne:

- 1) Pomoc osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.
- 2) Wspieranie i aktywizowanie zawodowe osób bezrobotnych i poszukujących pracy.
- 3) Pomoc osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

Pomoc osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej:

1. Sprawne reagowanie w sytuacjach kryzysowych.
2. Poprzez kontrakt socjalny motywowanie klientów pomocy społecznej do podnoszenia kwalifikacji, szukania zatrudnienia i rozwiązywania własnych problemów.
3. Udzielanie przez OPS pomocy finansowej i rzeczowej (w tym w postaci posiłku), osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.
4. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich, m.in. poprzez organizowanie dla nich dożywiania w szkołach.
5. Wsparcie osób i rodzin pracą socjalną.
6. Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób potrzebujących oraz z Kościołem.
7. Umiejętne kierowanie potrzebujących wsparcia do odpowiednich instytucji.
8. Kierowanie osób do Parafialnego Zespołu CARITAS po pomoc w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020.

9. Prawidłowo działający program stypendialny (stypendia socjalne).
10. Objęcie wsparciem świetlic środowiskowych dzieci z rodzin w trudnej sytuacji.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

Wspieranie i aktywizowanie zawodowe osób bezrobotnych i poszukujących pracy:

1. Rozwijanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Żarach w zakresie upowszechniania ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach.
2. Wsparcie socjalne dla osób bezrobotnych i nie aktywnych zawodowo.
3. Organizacja prac społecznie – użytecznych we współpracy z PUP.
4. Zmniejszanie negatywnych skutków bezrobocia poprzez pomoc finansową udzielaną przez OPS.
5. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi.
6. Wspieranie osób bezrobotnych poprzez organizację robót publicznych, prac interwencyjnych.
7. Promowanie w obszarze rynku pracy zasady równości płci oraz uwzględnianie tej zasady w podejmowanych działaniach na rzecz osób bezrobotnych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.

Pomoc osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym:

1. Podejmowanie działań zapobiegających utracie mieszkań przez członków społeczności lokalnej w celu eliminowania zagrożeń wynikających z bezdomności.
2. Udzielanie przez OPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością.
3. Zapewnienie osobom bezdomnym schronienia.
4. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami zagrożonymi i dotkniętymi bezdomnością.
5. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezdomnych, schroniskami w celu niesienia skutecznej pomocy osobom bezdomnym oraz podejmowanie działań mających na celu wprowadzenie takich osób z bezdomności..

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2019-2028.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, świetlice szkolne,.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowy Urząd Pracy w Żarach, organizacje pozarządowe, noclegownie i schroniska spoza gminy, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba dzieci objętych wsparciem w postaci dożywiania,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa, bezrobocia i bezdomności,
- wielkość stopy bezrobocia,
- liczba osób bezrobotnych w gminie,
- liczba osób z terenu gminy objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,

- liczba osób objętych wsparciem w postaci prac społecznie – użytecznych, prac interwencyjnych, robót publicznych,
- liczba mieszkań socjalnych, w stosunku do nowo powstałych mieszkań socjalnych,
- liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie,
- liczba wydanych skierowań w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020,
- liczba dzieci korzystających ze stypendium socjalnego,
- liczba osób wymeldowanych z terenu gminy.

3. Cel strategiczny 3:

Zapewnienie osobom starszym i niepełnosprawnym dobrych warunków w środowisku zamieszkania.

Cele operacyjne:

1. Organizacja czasu wolnego i zapewnienie właściwej opieki.
2. Wsparcie osób niepełnosprawnych poprzez różne formy aktywizacji.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

Organizacja czasu wolnego i zapewnienie właściwej opieki:

1. Promocja zdrowego stylu życia wśród seniorów.
2. Zapewnienie osobom starszym dostępu do usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, jak i zapewnienie kontaktów z otoczeniem.
3. Podejmowanie działań zmierzających do integrowania środowiska osób starszych.
4. Prowadzenie Klubu Seniora dla osób starszych, samotnych deklarujących aktywność i potrzebę samorealizacji adekwatnie do wieku
5. Rozwijanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze, w tym poprzez organizowanie imprez, spotkań integracyjnych, zajęć, wycieczek.
6. Podejmowanie współpracy z Parafialnym Zespołem CARITAS oraz z organizacjami pozarządowymi w celu podniesienia skuteczności wsparcia adresowanego do osób starszych.
7. Zapewnienie dostępu do podstawowej opieki zdrowotnej, organizowanie badań profilaktycznych, w tym odpłatnych.
8. Zabezpieczenie kadry osób świadczących profesjonalną opiekę nad seniorami.
9. Zapewnienie środków na opłacenie pobytu w domach pomocy społecznej dla osób wymagających opieki całodobowej.
10. Udzielanie przez OPS odpowiednich i dostępnych form pomocy osobom starszym.
11. Wydawanie skierowań w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

Wsparcie osób niepełnosprawnych poprzez różne formy aktywizacji:

1. Informowanie osób niepełnosprawnych z gminy o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy.
2. Udzielanie przez OPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym.
3. Uczestnictwo w Klubie Seniora.
4. Uwzględnianie udziału osób niepełnosprawnych w organizowanych kursach i szkoleniach.
5. Zapewnienie usług nad osobami starszymi, niepełnosprawnymi.
6. Zapewnienie możliwości udziału osobom niepełnosprawnym uczestniczenia w życiu społecznym na równych prawach.

7. Rozwijanie aktywnych form spędzania czasu wolnego, w tym organizowanie imprez, spotkań, zajęć, wycieczek.

8. Likwidacja barier w miejscach użyteczności publicznej.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2019-2028

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Samorządowe Przedszkole, Szkoła Podstawowa, Gminna Biblioteka Publiczna.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, placówki ochrony zdrowia, społeczność lokalna, Parafialny Zespół CARITAS, stowarzyszenia i organizacje pozarządowe.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. Fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi, w tym dla osób niepełnosprawnych
- liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością (OPS, PCPR),
- liczba członków Klubu Seniora, w tym niepełnosprawnych,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych wsparciem przez system pomocy społecznej,
- liczba osób korzystających z usług domów pomocy społecznej, w tym niepełnosprawnych,
- liczba zorganizowanych spotkań, imprez, kursów.

CZĘŚĆ IX.

REALIZACJA STRATEGII

1. Wdrożenie i monitoring strategii

Opracowana strategia jest dokumentem, który będzie bazą do inicjowania i wdrażania rozwiązań, których celem będzie poprawa sytuacji życiowej osób i grup społecznych, które wymagają okresowego bądź długofalowego wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i pomocy w rozwiązywaniu problemów społecznych. Strategia jest długofalowym procesem, w którego realizację zaangażowane powinny być wszystkie podmioty działające w obszarach objętych Strategią, m.in. pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, kultury, prewencji.

Podstawowym warunkiem wdrażania Strategii jest dobra współpraca samorządu, instytucji publicznych i organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie Gminy Tuplice i włączających się w realizację Strategii. Nie oznacza to jednak, że jest to dokument zamknięty. Strategia jest dokumentem, który powinien być modyfikowany i aktualizowany pod wpływem zmieniających się warunków.

Przyjęcie tego dokumentu uchwałą Rady Gminy w Tuplicach umożliwi budowanie zintegrowanego systemu pomocy społecznej i pozwoli na pozyskiwanie środków unijnych.

W ramach przyjętej Strategii powinien być prowadzony monitoring zmieniających się potrzeb oraz problemów społecznych występujących na terenie Gminy, co umożliwi bieżące dostosowywanie usług publicznych do zmieniających się okoliczności. Celem monitoringu jest regularna ocena przyjętych założeń, osiągniętych rezultatów i realizowanych działań. Proces monitorowania Strategii prowadzony będzie w sposób stały i ciągły.

W ramach monitoringu zbierane i analizowane będą informacje dotyczące realizowanych bądź już zrealizowanych działań zawartych w Strategii. Dane zgromadzone w trakcie monitoringu pozwolą zidentyfikować problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu i stwierdzić, czy wyznaczone w Strategii działania zmierzają w dobrą stronę i przynoszą pozytywne i zakładane efekty.

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii zgodnie z art. 110 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej będzie Ośrodek Pomocy Społecznej w Tuplicach.

Monitoringowi będą podlegały opracowywane i realizowane w okresie objętym Strategią programy m.in. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, Gminny Program Wspierania Rodziny, Program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii.

Jednym z narzędzi monitorowania Strategii będzie, przedkładana co roku Radzie Gminy *ocena zasobów pomocy społecznej*, którą opracowuje się na podstawie analizy sytuacji społecznej i demograficznej lokalnej społeczności. Ważnym dla realizacji i oceny działań narzędziem monitoringu Strategii będzie również analiza sprawozdań rzeczowo - finansowych i analiza efektów pracy innych podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii.

Tak przeprowadzony monitoring i analiza działań pozwolą na wyciągnięcie wniosków czy założenia strategiczne były słuszne

2. Zakończenie

Opracowana Strategia Gminy Tuplice na lata 2019 - 2028 zakłada ciągłość w realizacji zaplanowanych działań, z zachowaniem możliwości wprowadzania systematycznych korekt wynikających ze zmian w sytuacji ekonomicznej i społecznej w kolejnych latach.

Postawiona w Strategii diagnoza problemów społecznych wyraźnie określa, że potrzebne są programy działań o charakterze długofalowym, których zadaniem jest zapobieganie i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Wykluczenie społeczne w sposób istotny uniemożliwia lub utrudnia jednostce lub grupie prawidłowe pełnienie ról społecznych i korzystanie z dóbr publicznych.

Cele jakie określono w Strategii dotyczą najważniejszych występujących w gminie problemów: niewydolność rodzin, starzenie się społeczeństwa i brak systemu wsparcia dla tej grupy społecznej, niska aktywność w zakresie kultury, niedostateczny system ochrony zdrowia, patologie społeczne, w szczególności alkoholizm i przemoc.

Przyniesie to wymierne korzyści w realizacji założeń strategii.

Postawiliśmy równie na współpracę i partnerstwo z samorządem, placówkami oświatowymi, organizacjami pozarządowymi oraz instytucjami, które z założenia są ukierunkowane na pomoc.

Podjęcie się realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przyczyni się do poprawy jakości życia wybranych grup społecznych a także ich otoczenia oraz zaktywizowaniu grup podlegających wykluczeniu. Strategia to również funkcjonowanie nowoczesnego modelu polityki społecznej na terenie Gminy Tuplice.

Realizacja działań zawartych w Strategii jak również osiągnięcie oczekiwanych rezultatów wymaga zintegrowanych działań wszystkich określonych w niej podmiotów.

Aby realizacja działań strategicznych mogła funkcjonować prawidłowo potrzebne jest finansowanie na odpowiednim poziomie oraz profesjonalnie przygotowana kadra, która będzie wdrażała i monitorowała Strategię.